

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

НАРЕДБА № 9 от 21 март 2015 г.

за прилагане на подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се уреждат условията и редът за прилагане на подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. (ПРСР 2014 – 2020 г.), съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

Чл. 2. Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ има за цел повишаване конкурентоспособността на земеделието в Република България чрез:

1. реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата;
2. насърчаване въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал;
3. опазване на компонентите на околната среда;
4. спазване стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване на условията в земеделските стопанства;
5. насърчаване на сътрудничеството между земеделските стопани.

Чл. 3. Финансовата помощ по тази наредба се предоставя в съответствие с принципите на добро финансово управление, публичност и прозрачност.

Глава втора

УСЛОВИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Раздел I

Обхват на дейностите

Чл. 4. По подмярка 4.1. „Инвестиции в земеделските стопанства“ се подпомагат проекти, които водят до подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство чрез:

1. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или
2. насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти; или
3. опазване на компонентите на околната среда, включително с намаляване на вредните емисии и отпадъци; или
4. повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или
5. подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или
6. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или
7. осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.

Чл. 5. (1) Финансова помощ се предоставя на:

1. земеделски стопани за инвестиции в техните стопанства, пряко свързани с една или няколко от дейностите по първично селскостопанско производство и съхранение само на собствени земеделски продукти, както и подготовка на продукцията за продажба;

2. признати групи или организации на производители за инвестиции, които са от полза на цялата група или организация на производители и са свързани с основната земеделска дейност по производство и/или съхранение на земеделски продукти, произведени от техните членове, както и с подготовка на продукцията за продажба.

(2) Земеделските продукти по ал. 1 могат да бъдат само продукти, включени в приложение № 1, и памук, с изключение на тютюн, риба и аквакултури.

(3) Финансова помощ се отпуска само в случай, че продуктът е памук или продуктите по приложение № 1 са в обхвата на приложение № I по член 38 от Договора за функциониране на Европейския съюз.

Чл. 6. (1) Финансова помощ не се предоставя за дейности:

1. включени в оперативните програми по чл. 33 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 (ОВ L 347, 20.12.2013 г.) на кандидати – организации на производители на плодове и зеленчуци;

2. по реструктуриране и конверсия на винени лозя, в т.ч. за създаването и презасаждането на винени лозя и за напоителни съоръжения и оборудване, необходими за отглеждането на винени лозя, включително системи за капково напояване, инсталации за дъждуване и малки помпени станции, допустими за подпомагане по мярка „Реструктуриране и конверсия“ от Националната програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор за периода 2014 – 2018 г.;

3. свързани с производството и съхранението на тютюн;

4. свързани с производството и съхранението на маслиново масло и трапезни маслини;

5. подпомагани по чл. 6 от Регламент (ЕО) № 1952/2005 на Съвета от 23 ноември 2005 г. относно общата организация на пазара на хмел и за отмяна на Регламенти (ЕИО) № 1696/71, (ЕИО) № 1037/72, (ЕИО) № 879/73 и (ЕИО) 1981/82 (ОВ L 314, 30.11.2005 г.);

6. допустими за подпомагане по мерките за подкрепа на подновяването на пчелните кошери от Националната програма по пчеларство за периода 2014 – 2016 г., в т.ч. закупуването на кошери от кандидати, притежаващи по-малко от 150 пчелни семейства;

7. свързани с преработка на селскостопански продукти.

(2) Финансова помощ не се предоставя за инвестиционни разходи по приложение № 2, свързани с изграждане на нови, ремонт, реконструкция и/или разширяване на съществуващи съоръжения за съхранение на оборски тор в регистрирани и действащи животновъдни обекти, които са:

1. разположени на територията на нитратно уязвими зони, определени в заповед на министъра на околната среда и водите, издадена на основание чл. 151, ал. 2, т. 2, буква „ф“ от Закона за водите, съгласно приложение № 3, или се използват за дейности в такива зони;

2. директно свързани с изпълнението на задължителните изисквания съгласно Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в нитратно уязвимите зони, утвърдена със заповеди на министъра на околната среда и водите и на министъра на земеделието и храните.

(3) Алинея 2 не се прилага за кандидати, получаващи помощ по подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски производители“ от мярка 6 „Развитие на стопанства и предприятия“ от ПРСР 2014 – 2020 г., като финансовата помощ за инвестициите по ал. 2 може да бъде отпусната в рамките на не повече от 24 месеца от датата на създаването на стопанството на младия земеделски стопанин.

Раздел II

Допустими кандидати

Чл. 7. (1) За подпомагане могат да кандидатстват лица, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане са:

1. земеделски стопани;
2. признати групи производители и признати организации на производители на земеделски продукти или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители“ от ПРСР 2014 – 2020 г.

(2) За подпомагане само за проекти за колективни инвестиции могат да кандидатстват и юридически лица, регистрирани по Търговския закон и/или Закона за кооперациите, които включват най-малко 6 лица и са извън посочените в ал. 1.

Чл. 8. (1) Земеделските стопани по чл. 7, ал. 1, т. 1 към датата на подаване на заявлението за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

1. да са регистрирани като земеделски стопани съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители;

2. минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро;

3. ако са юридически лица, трябва да са:

а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ, включително приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности, или приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани със земеделски дейности, или получена публична финансова помощ;

б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.

(2) Минималният стандартен производствен обем на земеделското стопанство по ал. 1, т. 2 се доказва със:

1. регистрация на обработваната от кандидата земя и отглежданите животни в Интегрираната система за администриране и контрол и декларация (по образец) за изчисление на минималния стандартен производствен обем на стопанството през текущата стопанска година към момента на кандидатстване; или

2. документ за собственост или ползване на земята или заповеди по чл. 37в, ал. 4, 10 и 12 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, която участва при изчисляването му, и декларация (по образец) за изчисление на минималния стандартен

производствен обем на стопанството през текущата стопанска година към момента на кандидатстване; или

3. анкетните формуляри от анкетна карта/анкетни карти на земеделския стопанин, издадени по реда на наредбата по § 4 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за подпомагане на земеделските производители за създаване и поддържане на регистър на земеделски стопани, и декларация по образец за изчисление на минималния стандартен производствен обем на стопанството през текущата стопанска година към момента на кандидатстване.

(3) Когато минималният стандартен производствен обем се доказва с намерения за засаждане/засяване през текущата стопанска година, в декларацията за видовете култури задължително се посочва конкретен период, в рамките на който ще се извърши засаждането/засяването на културите.

(4) Алинея 1, т. 3, буква „а“ не се прилага за кандидати, създадени до 1 година преди датата на кандидатстване за проект в селски район, съгласно приложение № 4, с инвестиции изцяло в сектори „Животновъдство“, „Плодове и зеленчуци“ или „Етеричномаслени и медицински култури“, включително с инвестиции, в обхвата на два или повече от тези сектори.

Чл. 9. (1) При кандидатстване за колективна инвестиция условията по чл. 8 трябва да са изпълнени за всички лица, участващи в юридическото лице.

(2) За колективни инвестиции не се подпомагат кандидати, при които някое от лицата, участващи в юридическото лице:

1. притежава доминиращо влияние върху дейността на кандидата;

2. участва в проекта със стандартен производствен обем на земеделското стопанство, който надвишава 30 на сто от общия стандартен производствен обем, формиран като сбор от стандартните производствени обеми на земеделските стопанства на членовете, с които те участват в проекта;

3. помежду си са свързани предприятия или предприятия партньори по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Чл. 10. (1) Кандидатите/ползвателите се подпомагат, при условие че:

1. нямат изискуеми и ликвидни задължения към Държавен фонд „Земеделие“;

2. нямат други изискуеми публични задължения към държавата;

3. не са в открито производство за обявяване в несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност;

4. не са в производство по ликвидация.

(2) Изискванията по ал. 1, т. 3 и 4 не се отнасят за кандидати физически лица и кандидати, регистрирани по Закона за вероизповеданията, а по ал. 1, т. 4 – за кандидати еднолични търговци.

(3) Не се предоставя финансова помощ в случай, че кандидатът/ползвателят на помощта – физическо лице, или представляващият кандидата/ползвателя на помощта едноличен търговец, търговско дружество или юридическо лице и член/ове на управителния им орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, както и лицата с правомощия за вземане на решения или контрол по отношение на кандидата/ползвателя на помощта, попадат в някоя от категориите, определени в чл. 106, параграф 1, чл. 107, параграф 1 и чл. 109, параграф 2, буква „а“ от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския

парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета (ОВ L, бр. 298 от 26 октомври 2012 г.).

(4) Не се подпомагат кандидати/ползватели на помощта:

1. при които кандидатът/ползвателят на помощта – физическо лице, или представляващият кандидата/ползвателя на помощта едноличен търговец, търговско дружество или юридическо лице и член/ове на управителния им орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, е свързано лице по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси с лице, заемащо публична длъжност в Управляващия орган или РА, което е участвало при одобряването на заявлението за подпомагане;

2. които попадат в случаите по чл. 21 или 22 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

(5) Изпълнението на изискванията по ал. 3 и 4 се доказва от кандидата/ползвателя на помощта и от лицата, участващи в юридическото лице, за колективни инвестиции със:

1. декларация към момента на кандидатстване;

2. официални документи, издадени от съответните компетентни органи, за обстоятелствата, за които такива документи се издават, и с декларация за всички останали обстоятелства, включително и за обстоятелствата по чл. 23 от Закона за търговския регистър.

(6) Не се предоставя безвъзмездна финансова помощ на кандидати/ползватели на помощ, които са включени в Централната база данни на отстраняванията по чл. 108 от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г.

(7) Когато кандидат за колективни инвестиции е юридическо лице, условията по ал. 1 – 4 и ал. 6 трябва да са изпълнени по отношение на всички лица, участващи в това юридическо лице.

Чл. 11. (1) Не се дава предимство, а даденото предимство се отнема в случаите, когато бъде установено, че кандидат за подпомагане или негови членове са създали изкуствено условията, необходими за получаване на това предимство, в противоречие с целите на европейското и националното законодателство в областта на селското стопанство.

(2) Финансовата помощ не се предоставя на кандидати/ползватели на помощта, които не са независими предприятия по смисъла на чл. 4, ал. 2 от Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП) и за които се установи, че са учредени или преобразувани с цел получаване на предимство в противоречие с целите на подмярката по ПРСР 2014 – 2020 г., включително с цел получаване на финансова помощ в размер, надвишаващ посочените по тази наредба максимални размери.

Раздел III

Финансови условия

Чл. 12. Финансова помощ по реда на тази наредба се предоставя в рамките на наличните средства по ПРСР 2014 – 2020 г. под формата на възстановяване на действително направени и платени допустими разходи.

Чл. 13. (1) Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

(2) Финансовата помощ по ал. 1 се увеличава с 10 на сто за:

1. проекти, представени от млади земеделски стопани;
2. интегрирани проекти, включително и такива, свързани със сливания на организации на производителите;
3. проекти, които се изпълняват в обхвата на необлагодетелствани райони;
4. проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи от 6 до 10 земеделски стопани.

(3) Финансовата помощ по ал. 1 се увеличава с 15 на сто за инвестиции, изцяло свързани с изпълнявани от кандидата ангажименти по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. или сходни ангажименти по мярка 214 „Агроекологични плащания“, направление „Биологично земеделие“ от ПРСР 2007 – 2013 г.

(4) Финансовата помощ по ал. 1 се увеличава с 20 на сто за проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи над 10 земеделски стопани и/или групи/организации на производители.

(5) Алинея 3 се прилага и за кандидати, които са заявили подпомагане по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. към датата на кандидатстване по реда на тази наредба и към момента на подаване на заявка за плащане са одобрени и изпълняват ангажимент по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.

(6) За проектите по ал. 2, т. 3 трябва да са изпълнени едновременно следните условия:

1. дейностите, включени в заявлението за подпомагане, за които се кандидатства, се изпълняват на територията на населено място, чието землище попада в необлагодетелстван район съгласно Наредбата за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват, приета с ПМС № 30 от 2008 г. (обн., ДВ, бр. 20 от 2008 г.; изм., бр. 53 от 2011 г.);

2. най-малко 75 на сто от посочената в бизнес плана земя или площ се намира в необлагодетелстван район.

(7) За кандидати с проекти за инвестиционни разходи, изцяло насочени в сектор „Животновъдство“, както и инвестиции, свързани с трайни насаждения, оранжерии и гъбарници, е достатъчно изпълнението на едно от посочените условия по ал. 6.

(8) Максималният размер на финансовата помощ за проект, отговарящ на повече от едно от условията по ал. 2 и/или ал. 3, е не повече от 70 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

(9) Максималният размер на финансовата помощ за проект за колективни инвестиции, представен от един кандидат/ползвател на финансова помощ, отговарящ на повече от едно от условията по ал. 2, 3 и 4, е не повече от 90 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

(10) В случай че на кандидата е предоставена финансова помощ в размер над 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи, той се задължава да поддържа съответствие с условията, при които е получил помощта в по-големия размер, за период от:

1. три години от датата на получаване на окончателно плащане – за ползватели, които са малки или средни предприятия по смисъла на чл. 3 от Закона за малките и средни предприятия;

2. пет години след датата на получаване на окончателното плащане за ползватели, които са големи предприятия.

(11) Финансовата помощ за общите разходи по чл. 32, ал. 1, т. 13 по проекта и за закупуване на земя, сгради и друга недвижима собственост се определя съгласно съответното процентно съотношение по ал. 1 – 9.

(12) Изискването по ал. 10 не се прилага за кандидати, които са получили по-голям размер на помощта при условията на ал. 2, т. 1, като в тези случаи одобреният кандидат се задължава да придобие съответните професионални умения и компетентности в срок до 36 месеца считано от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ, но не по-късно от датата на подаване на заявка за окончателно плащане.

Чл. 14. Разликата между пълния размер на одобрените разходи и размера на финансовата помощ се осигурява от кандидата, като участието на кандидата може да бъде само в парична форма.

Чл. 15. (1) Минималният размер на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 15 000 евро.

(2) Максималният размер на общите допустими разходи за целия период на прилагане на ПРСР 2014 – 2020 г. за един кандидат е левовата равностойност на 1 500 000 евро.

(3) Максималният размер на допустимите разходи за закупуване на земеделска техника за целия период на прилагане на ПРСР 2014 – 2020 г. за един кандидат е левовата равностойност на 500 000 евро.

(4) Максималният размер на допустимите разходи за изпълнение на интегриран проект за целия период на прилагане на ПРСР 2014 – 2020 г. за един кандидат е левовата равностойност на 1 500 000 евро.

(5) Максималният размер на общите допустими разходи за проекти за колективни инвестиции, предприети от юридически лица, включващи от 6 до 10 земеделски стопани, за целия период на прилагане на ПРСР 2014 – 2020 г. за един кандидат е левовата равностойност на 4 000 000 евро.

(6) Максималният размер на общите допустими разходи за инвестиции в земеделска техника за проекти за колективни инвестиции, предприети от юридически лица, включващи от 6 до 10 земеделски стопани, за целия период на прилагане на ПРСР 2014 – 2020 г. за един кандидат е левовата равностойност на 750 000 евро.

(7) Максималният размер на общите допустими разходи за проекти за колективни инвестиции, предприети от юридически лица, включващи над 10 земеделски стопани и/или признати групи/организации на производители, за целия период на прилагане на ПРСР 2014 – 2020 г. за един кандидат е левовата равностойност на 5 000 000 евро.

(8) Максималният размер на общите допустими разходи за инвестиции в земеделска техника за проекти за колективни инвестиции, предприети от юридически лица, включващи над 10 земеделски стопани и/или признати групи/организации на производители, за целия период на прилагане на ПРСР за един кандидат е левовата равностойност на 1 000 000 евро.

(9) Максималният размер на общите допустими разходи за периода на прилагане на ПРСР не трябва да надвишава размера, посочен в ал. 1 – 4, за кандидатите и/или ползвателите по чл. 7, ал. 1, т. 1, които са предприятия партньори и/или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средните предприятия.

(10) В случаите, когато кандидат по чл. 7, ал. 1, т. 1 е участвал в юридическо лице за колективни инвестиции, които са подпомагани по реда на тази наредба, в максималния размер по ал. 2, 3 и 4 се включва размерът на допустимите разходи по проекта за колективни инвестиции, изчислен пропорционално спрямо стандартния производствен обем, с който участва в юридическото лице за колективни инвестиции.

Чл. 16. Финансовата помощ по проект може да бъде изплащана авансово, междинно и окончателно.

Чл. 17. (1) Авансово плащане се извършва, при условие че е предвидено в договора за предоставяне на финансова помощ. Авансовото плащане е в размер до 50 на сто от стойността на одобрената финансова помощ по проекта и се изплаща при условията и по реда на сключения договор.

(2) Авансово плащане се допуска, при условие че неговият размер надвишава 10 на сто от стойността на одобрената финансова помощ по проекта.

(3) Авансово плащане може да бъде заявено не по-късно от шест месеца преди крайната дата за изпълнение на инвестицията по сключения договор за отпускане на финансовата помощ.

(4) В случаите, когато се изплаща авансово плащане, се изисква представяне от ползвателя на безусловна и неотменима банкова гаранция в полза на РА в размер 100 на сто от стойността на авансовото плащане или договор за поръчителство, с който най-малко двама поръчители, всеки от които се задължава пред кредитора РА да отговаря за изпълнението на задължението по авансовото плащане на длъжника – ползвател на помощта, в размер 100 на сто от стойността на авансовото плащане.

(5) Поръчителят по ал. 4 трябва да отговаря на следните условия:

1. да е юридическо лице – търговец по смисъла на чл. 1, ал. 2 от Търговския закон, и да е вписан в търговския регистър;

2. да е регистриран и да извършва търговска дейност най-малко 3 години преди датата на подаване на заявката за авансово плащане;

3. да няма изискуеми задължения към Държавен фонд „Земеделие“;

4. да няма изискуеми публични задължения към държавата;

5. да не е в открито производство по несъстоятелност и да не е обявен в несъстоятелност;

6. да не е в производство по ликвидация;

7. 25 на сто от размера на собствения му капитал, отразен във финансовите отчети от последната приключена финансова година и/или последното приключило тримесечие, преди подаване на заявката за авансово плащане да е равен или по-голям от 100 на сто от стойността на искания аванс;

8. 20 на сто от размера на приходите му от продажби за последната финансова година да е по-голям или равен на 100 на сто от стойността на искания аванс.

(6) При изчисляването на размера на собствения капитал по ал. 5, т. 7 РА изключва поетите задбалансови и условни задължения на поръчителя, като в тях не се включват обезпечения по кредити и по други задължения, които са отразени в баланса.

(7) В случаите, когато едно лице е поръчител на повече от един ползвател по ПРСР, поръчителят трябва да отговаря на условията по ал. 5 и 6 за всеки договор за поръчителство, като общият размер на обезпечените вземания за авансови плащания по сключените между съответния поръчител и РА договори за поръчителство не може да надхвърля 1 500 000 лв.

(8) Разплащателната агенция не сключва договор за поръчителство с лице, за което установи, че не може да изпълни задължението по авансовото плащане на длъжника – ползвател на помощта, в размер 100 на сто от стойността на авансовото плащане.

(9) Срокът на валидност на банковата гаранция по ал. 4 или срокът на задължението по договора за поръчителство по ал. 4 трябва да покрива срока на договора за отпускане на финансовата помощ, удължен с шест месеца.

(10) Банковата гаранция по ал. 4 се освобождава или договорът за поръчителство по ал. 4 се прекратява, когато РА установи, че сумата на одобрените за плащане разходи, съответстваща на финансовата помощ, свързана с инвестицията, надхвърля сумата на аванса.

Чл. 18. (1) Междинно плащане се извършва при условие, че такова е заявено от кандидата/ползвателя и е предвидено в договора за предоставяне на финансова помощ.

(2) Междинно плащане е допустимо не повече от един път за периода на изпълнение на проекта, а в случай на проекти с включени строително-монтажни работи или проекти за създаване на трайни насаждения – не повече от два пъти за периода на изпълнение на проекта.

(3) Междинното плащане е допустимо за одобрена обособена част от инвестицията, като същото може да бъде заявено не по-късно от четири месеца преди изтичане на крайния срок за извършване на инвестицията по договора за предоставяне на финансова помощ.

Раздел IV

Изисквания към проектите

Чл. 19. Финансова помощ се предоставя за проекти, които се осъществяват на територията на Република България.

Чл. 20. Финансова помощ не се предоставя за проекти, включващи инвестиции, които не отговарят на разпоредбите на Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие или/и Закона за водите.

Чл. 21. Финансова помощ не се предоставя, ако за същите инвестиционни разходи кандидатът е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на Европейския съюз.

Чл. 22. (1) За подпомагане по реда на тази наредба кандидатите представят бизнесплан по образец съгласно приложение № 5, който съдържа подробно описание на планираните инвестиции и дейности за 5-годишен период, а в случаите на инвестиции за създаване на трайни насаждения или извършване на строително-монтажни работи – за 10-годишен период.

(2) Бизнеспланът по ал. 1 трябва да показва подобряване на дейността на земеделското стопанство на кандидата или на земеделските стопанства на членовете на групите или организациите на производители чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности и постигане на една или повече от целите съгласно чл. 2 и в съответствие с принципите по чл. 3.

(3) Бизнеспланът трябва да доказва икономическата жизнеспособност на проекта и стопанството за периода, посочен в ал. 1, и постигането на показателите, посочени в приложение № 5.

(4) Бизнеспланът за интегрирани проекти трябва да доказва, че изпълнението му води до по-добри финансови резултати от дейността на кандидата, отколкото ако операциите или дейностите се изпълняват поотделно.

(5) Бизнеспланът, представен от група/организация на производители, трябва да доказва подобряване на земеделската дейност на земеделските стопанства на членовете и основната дейност на групата/организацията чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности и постигане на една или повече цели съгласно чл. 2 и 3, както и да показва, че инвестициите и дейностите са от полза на цялата група/организация на производители.

(6) Бизнеспланът, представен от кандидати по чл. 7, ал. 2, трябва да доказва ефективност и икономическа жизнеспособност чрез съвместно прилагане на планираните инвестиции и дейности, включени в проекта, и че тези инвестиции и дейности водят до подобряване на земеделската дейност на земеделските стопанства на лицата, участници в юридическото лице кандидат, и че водят до постигане на една или повече цели съгласно чл. 2 и 4.

(7) Бизнеспланът по ал. 5 и 6 трябва да доказва икономическа жизнеспособност за съответния период по ал. 1.

(8) При закупуване на земеделска техника в бизнесплана трябва да бъде посочен размерът на земята, за която техниката ще бъде използвана.

(9) Кандидатите и съответно лицата, участници в юридическото лице за колективни инвестиции, или членовете на групите/организациите на производители се задължават да обработват земя с размер не по-малък от посочената съгласно ал. 8 и одобрена от Държавен фонд „Земеделие“ – РА, до:

1. три години от датата получаване на окончателно плащане – за ползватели, които са малки или средни предприятия по смисъла на чл. 3 от Закона за малките и средните предприятия;

2. пет години след датата на получаване на окончателното плащане за ползватели, които са големи предприятия.

Чл. 23. (1) Техническите характеристики и капацитетът на земеделската техника, за която се предоставя финансова помощ, трябва да съответстват на площта на обработваната от кандидата земя и отглежданите култури. Кандидатът доказва това съответствие чрез обосновка в бизнесплана, която подлежи на оценка от РА по изготвена от нея методика и съгласувана от министъра на земеделието и храните.

(2) Капацитетът на съоръжения и сгради за съхранение на продукцията, за които се предоставя финансова помощ, трябва да съответства на прогнозния размер на произведената от кандидата собствена продукция, за която кандидатът представя обосновка в бизнесплана.

Чл. 24. (1) Когато се кандидатства за предоставяне на финансова помощ за инвестиции в дейности, свързани с производство, съхранение и/или подготовка на растителни продукти за продажба, размерът на площта, от която се добиват тези продукти, се доказва чрез:

1. регистрация в Интегрираната система за администриране и контрол на кандидата, на членовете на групата/организацията на производители или на лицата, участващи в юридическото лице за колективни инвестиции; или

2. документи за собственост и/или ползване на земеделска земя и/или друг вид недвижими имоти за трайни насаждения, или за оранжерии и гъбарници, както и във всички случаи извън тези по т. 1; или

3. анкетните формуляри от анкетна карта/анкетни карти на земеделския стопанин, издадени по реда на наредбата по § 4 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за подпомагане на земеделските производители за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани.

(2) Кандидатите и съответно лицата, участващи в юридическото лице за колективни инвестиции, или членовете на групите/организациите на производители се задължават да обработват земя с размер не по-малък от посочения в ал. 1 за срока по чл. 22, ал. 9.

Чл. 25. (1) Проектите се изпълняват върху имот – собственост на кандидата, а когато имотът не е собственост на кандидата, към проектите се прилагат документи за:

1. учредено право на строеж върху имота за срок не по-малко от 6 години считано от датата на подаване на заявлението за подпомагане, когато е учредено срочно право на строеж – в случай на кандидатстване за разходи за строително-монтажни работи за изграждане на нов строеж, надстройкаване и/или пристрояване на съществуващ строеж, за които се изисква разрешение за строеж, съгласно Закона за устройство на територията;

2. документ за ползване на имота за срок не по-малко от 6 години считано от датата на подаване на заявлението за подпомагане – в случай на кандидатстване за разходи за:

а) закупуване и/или инсталиране на нови машини, оборудване и съоръжения, необходими за подобряване на производството и/или обновяване на сгради и/или помещения, за които не се изисква издаване на разрешение за строеж, съгласно ЗУТ;

б) строително-монтажни работи извън случаите по т. 1;

в) създаване и/или презасаждане на трайни насаждения.

(2) Документ по ал. 1, т. 2, буква „а“ не се изисква при кандидатстване за подпомагане за закупуване на земеделска техника и специализирани транспортни средства, които:

1. не са трайно прикрепени към земята, сградите или помещенията;

2. поради своето естество или предназначение не се използват в затворени помещения.

(3) Към проектите, включващи разходи за строително-монтажни работи, се прилагат:

1. заснемане на обекта/съоръжението и/или архитектурен план на сградата, съоръжението, обекта, който ще се изгражда, ремонтира или обновява, когато за предвидените строително-монтажни работи не се изисква одобрен инвестиционен проект съгласно ЗУТ;

2. одобрен инвестиционен проект, изработен във фаза „Технически проект“ или „Работен проект (работни чертежи и детайли)“ в съответствие с изискванията на Закона за устройство на територията и Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти (обн., ДВ, бр. 51 от 2001 г.; изм., бр. 85 и 96 от 2009 г., бр. 93 и 102 от 2014 г. и бр. 13 от 2015 г.);

3. подробни количествени сметки за предвидените строително-монтажни работи, заверени от правоспособно лице;

4. разрешение за строеж, когато издаването му се изисква съгласно Закона за устройство на територията;

5. становище на главния архитект, че строежът не се нуждае от издаване на разрешение за строеж, когато издаването му не се изисква съгласно Закона за устройство на територията.

(4) Проектите, които включват разходи за преместваеми обекти, се придружават с разрешение за поставяне, издадено в съответствие със Закона за устройство на територията.

Чл. 26. Дейностите и инвестициите по проекта, за които се изисква лицензиране, разрешение и/или регистрация за извършване на дейността/инвестицията съгласно българското законодателство, се подпомагат само ако са представени съответните лицензи, разрешения и/или документ, удостоверяващ регистрацията.

Чл. 27. Когато правилата на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на ЕС или схеми за директно подпомагане, финансирани от Европейския земеделски фонд за гарантиране на земеделието, налагат ограничения върху производството или върху подпомагането на ЕС на равнището на отделния земеделски стопанин или отделното стопанство, инвестиции, които биха увеличили обема на производството над тези ограничения, не се подпомагат.

Чл. 28. (1) Финансова помощ се предоставя за инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници.

(2) Инвестиции по ал. 1, включително проекти с инвестиции за производство на електрическа и/или топлинна енергия или енергия за охлаждане и/или производство на биогорива и течни горива от биомаса, се подпомагат, ако са за собствено потребление и същите не надхвърлят необходимото количество енергия за покриване нуждите на земеделските стопанства. Капацитетът на инсталациите не трябва да надвишава мощност от 1 мегават.

(3) При комбинирано топло- и електропроизводство капацитетът на инсталацията трябва да съответства на необходимата за дейностите на земеделското стопанство полезна топлоенергия.

(4) При производство на електроенергия от биомаса инсталациите трябва да произвеждат най-малко 10 на сто топлинна енергия.

(5) Проекти с инвестиции за производство на биогорива и течните горива от биомаса се подпомагат при условие, че отговарят на критериите за устойчивост, определени в чл. 37 – 40 от Закона за енергията от възобновяеми източници.

(6) Използваните за производство на биоенергия, включително биогорива, суровини от зърнени и други богати на скорбяла култури, захарни и маслодайни култури и суровини, които се използват за фуражи, не трябва да надхвърлят 20 на сто от общия обем суровини, използвани за това производство.

(7) Условието по ал. 6 не се прилага за отпадъчни продукти от култури, които не се използват за фуражи.

(8) Към заявлението за подпомагане се прилага анализ на изпълнението на условията по ал. 2 – 7, изготвен и съгласуван от правоспособно лице.

Чл. 29. Не се подпомагат като самостоятелен проект:

1. събарянето на стари сгради и производствени съоръжения;
2. инвестициите в нематериални активи.

Чл. 30. (1) Изборът се извършва при даване на приоритет на:

1. проекти, представени от млади земеделски стопани и одобрени за подпомагане по мерки 112 или 141 от ПРСР 2007 – 2013 и подмерки 6.1 и 6.3 от ПРСР 2014 – 2020, които не са получавали финансова помощ по мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства“ и подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“;

2. кандидати – тютюнопроизводители, регистрирани по Закона за подпомагане на земеделските производители, за проекти с инвестиции, които не са свързани с производство на тютюн;

3. проекти за инвестиции в сектор „Плодове и зеленчуци“ и/или проекти за инвестиции в сектор „Животновъдство“, и/или проекти за инвестиции в сектор „Етеричномаслени и медицински култури“;

4. проекти с инвестиции за производство на биологични суровини и продукти или в преход към биологично производство на суровини и продукти;

5. проекти с инвестиции, свързани с опазване на околната среда, включително технологии, водещи до намаляване на емисиите, и/или постигане на стандартите на ЕС;

6. проекти, изпълнявани в Северозападния район или в райони с природни и други специфични ограничения или местата по национална екологична мрежа Натура 2000;

7. проекти с инвестиции за повишаване на енергийната ефективност и/или иновации в стопанствата;

8. проекти с интегриран подход и допринасящи за насърчаване на кооперирането между производителите;

9. проекти, чието изпълнение води до осигуряване на допълнителна заетост в стопанствата;

10. проекти, изпълнявани на територията на селски район.

(2) Земеделски стопани с проекти, изпълнявани в Северозападния район, са лица, за които най-малко 75 на сто от посочената в бизнесплана земя или площ се намира в една или повече административни области в страната, посочени в приложение № 6, или инвестициите по проекта се намират в административна област, посочена в приложение № 6.

(3) Земеделски стопани с проекти, изпълнявани в райони с природни и други специфични ограничения, са лица, за които най-малко 75 на сто от посочената в бизнесплана земя или площ се намира в едно или повече землища на населени места, посочени в Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват, а в случаите, когато проектът е за инвестиции, изцяло насочени в сектор „Животновъдство“, или инвестиции, свързани с трайни насаждения, оранжерии или гъбарници, условието се счита за изпълнено, ако животновъдният обект, трайните насаждения, оранжерии или гъбарниците на кандидата се намират в землището на населено място в обхвата на посочената наредба.

(4) Земеделски стопани с проекти, изпълнявани на територията на селски район, са лица, за които най-малко 75 на сто от посочената в бизнесплана земя или площ се намира в един или няколко селски района съгласно приложение № 4. Когато проектът е за инвестиции, насочени изцяло в сектор „Животновъдство“, или инвестиции, свързани с трайни насаждения, оранжерии или гъбарници, условието се смята за изпълнено, ако

животновъдният обект, трайните насаждения, оранжерииите или гъбарниците на кандидата се намират в селски район, съгласно приложение № 4.

(5) Тежестта на приоритетите по ал. 1 се определя в съответствие с критерии за оценка на проекти съгласно приложение № 7 и се преценява към датата на подаване на заявлението за подпомагане съобразно приложените към него документи.

(6) В случай че изпълнението на приоритетите по ал. 1 е станало основание за класиране на кандидата пред други кандидати по реда на тази наредба, той се задължава да поддържа съответствие с приоритетите по ал. 1, с изключение на условието по ал. 1, т. 1 в срока по чл. 22, ал. 9.

(7) Земеделски стопани с проекти с инвестиции и дейности, които се изпълняват на територията на места по Натура 2000, са лица, за които най-малко 75 на сто от посочената в бизнесплана земя или площ се намира в защитени зони по Националната екологична мрежа Натура 2000, обявени със заповед на министъра на околната среда и водите, а в случаите, когато проектът е за инвестиции, изцяло насочени в сектор „Животновъдство“ или инвестиции, свързани с трайни насаждения, оранжерии или гъбарници, условието се счита за изпълнено, ако животновъдният обект, трайните насаждения, оранжерииите или гъбарниците на кандидата се намират на територията на защитени зони по Националната екологична мрежа Натура 2000.

(8) Тютюнопроизводители по ал. 1, т. 2 са земеделски стопани, които са отглеждали тютюн, който е изкупен и премиран по реда на Закона за тютюна и тютюневите изделия за референтен период 2007 – 2009 г., и обработваната от тях земя или площ към този период не надхвърля 8 000 евро стандартен производствен обем.

Чл. 31. Подпомагат се проекти, които са получили минимален брой от 10 точки по критериите за оценка, посочени в приложение № 7.

Раздел V

Допустими разходи

Чл. 32. (1) Допустими разходи в рамките на земеделското стопанство са:

1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда;

2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;

3. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързорастящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;

4. разходи за достигане съответствие с нововъведените стандарти на ЕС съгласно приложение № 8, включително чрез финансов лизинг;

5. закупуване на: съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг;

6. разходи за достигане на съответствие със съществуващи стандарти на ЕС – за млади земеделски стопани, получаващи финансова помощ по подмярка 6;

7. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизирани сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения;

8. закупуване на сгради, помещения и друга недвижима собственост, необходими за изпълнение на проекта, предназначени за земеделските производствени дейности на територията на селски район съгласно приложение № 4;

9. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукцията, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;

10. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация;

11. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

12. за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;

13. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 – 12.

(2) Допустимите разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта, като част от разходите по ал. 1 не могат да превишават:

1. едно на сто от допустимите разходи – за проекти с инвестиции само за земеделска техника и/или разходи по ал. 1, т. 10 – 12;

2. пет на сто от допустимите разходи по ал. 1, т. 1 – 12 – за проекти с включени инвестиции за създаване на трайни насаждения и/или строително-монтажни дейности и/или оборудване и/или машини, но не повече от левовата равностойност на 35 000 евро;

3. левовата равностойност на 35 000 евро и до едно на сто от горницата над левовата равностойност на 1 500 000 евро от допустимите разходи по т. 1 – 12 – за проекти над левовата равностойност на 1 500 000 евро.

(3) Разходите за закупуване на земя, сгради и друга недвижима собственост по ал. 1, т. 7 и 8, не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по ал. 1, т. 1 – 6 и т. 9 – 12.

(4) Разходите по ал. 1, т. 13 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени.

(5) Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по ал. 1, т. 13, са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане.

(6) За кандидат, получаващ финансова помощ по подмярка 6.1 от ПРСР 2014 – 2020 г. и ако достигането на съответния стандарт е включено в одобрения му бизнесплан по тази подмярка, срокът е до 24 месеца от датата на създаване на стопанството му, но не по-късно от датата на подаване на заявката за окончателно плащане по реда на тази наредба.

(7) Разходите за закупуване на земя, сгради и друга недвижима собственост са допустими за финансиране до размера на данъчната им оценка, валидна към датата на подаване на заявлението за подпомагане. В случай че към датата на придобиването данъчната оценка е с по-ниска стойност, допустими за финансиране са разходи до този размер.

(8) Закупуването чрез финансов лизинг на активите е допустимо, при условие че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за междинно или окончателно плащане за същия актив.

(9) Разплащателната агенция извършва оценка на основателността на предложените за финансиране разходи по ал. 1 чрез съпоставяне на предложените разходи с определените от РА референтни разходи за допустими за финансиране активи и услуги и/или сравняване на представени оферти.

(10) Списък с активите, дейностите и услугите, за които са определени референтни разходи, се съгласува от министъра на земеделието и храните и се публикува на електронната страница на РА не по-късно от датата на публикуване на заповедта за определяне на съответния период на прием на заявления за подпомагане.

(11) За всеки заявен за финансиране разход по ал. 1, който към датата на подаване на заявлението за подпомагане е включен в списъка по ал. 10, кандидатът представя една независима оферта в оригинал, която съдържа наименованието на оферента, срока на валидност на офертата, датата на издаване на офертата, подпис и печат на оферента, подробна техническа спецификация на активите/услугите, цена в левове или евро с посочен данък върху добавената стойност (ДДС). Разплащателната агенция извършва съпоставка между размера на определения референтен разход и на предложението за финансиране от кандидата, като одобрява за финансиране разхода до по-ниския му размер.

(12) За всеки заявен за финансиране разход по ал. 1, който към датата на подаване на заявлението за подпомагане не е включен в списъка по ал. 10, кандидатът представя най-малко три съпоставими независими оферти в оригинал, които съдържат наименование на оферента, срока на валидност на офертата, датата на издаване на офертата, подпис и печат на оферента, подробна техническа спецификация на активите/услугите, цена в левове или евро с посочен ДДС. Кандидатът представя и решение за избор на доставчика/изпълнителя, запитване за оферта по образец съгласно приложение № 9, а когато не е избрал най-ниската оферта – писмена обосновка за мотивите, обусловили избора му. В тези случаи РА извършва съпоставка между размера на разхода, посочен във всяка от представените оферти, като одобрява за финансиране разхода до най-ниския му размер, освен ако кандидатът е представил мотивирана обосновка за направения избор.

(13) В случаите по ал. 11 и 12 оферентите, когато са местни лица, следва да са вписани в Търговския регистър към Агенцията по вписванията, а оферентите – чуждестранни лица, следва да представят документ за правосубектност съгласно

националното им законодателство. Оферентите на строително-монтажни работи, местни и чуждестранни лица, трябва да бъдат вписани в Централен професионален регистър на строителя съгласно Закона за Камарата на строителите и да могат да извършват строежи и/или отделни видове строителни и монтажни работи от съответната категория съгласно изискванията на чл. 3, ал. 2 от Закона за Камарата на строителите. Оферентите на посадъчен материал трябва да имат издадено разрешително за производство и заготовка на посевен и посадъчен материал и/или удостоверение за регистрация като търговец на посевен и посадъчен материал в случаите, предвидени в Закона за посевния и посадъчния материал. Оферентите за създаване на трайни насаждения за дървесни видове за производство на биоенергия трябва да са вписани в публичните регистри съгласно чл. 235 и 241 от Закона за горите. Изискването за вписване в Търговския регистър към Агенцията по вписванията не се прилага за Националната служба за съвети в земеделието, физически лица – оференти на посадъчен материал, или за производство и предлагане на пазара на елитни и племенни пчелни майки и отводки, както и физически лица, предоставящи услуги по ал. 1, т. 13.

(14) Когато за заявления за финансиране разход кандидатът е представил съпоставими оферти, независимо че разходът е включен в списъка по ал. 10, РА извършва съпоставка между размера на разхода, посочен във всяка от представените оферти, и размера на определения референтен разход, като одобрява за финансиране разхода до най-ниския му размер. Когато кандидатът е представил мотивирана обосновка за направения избор, съпоставката се извършва между размера на определения референтен разход и размера на предложението за финансиране разход, като РА одобрява за финансиране разхода до по-ниския му размер.

(15) Изискванията по ал. 9 – 14 не се прилагат по отношение на заявени за финансиране разходи за закупуване на земя, сгради и други недвижими имоти.

(16) За разходите по ал. 1, т. 13, извършени преди датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатите, които се явяват възложители по чл. 7 и чл. 14а, ал. 3 и 4 от Закона за обществените поръчки, при подаване на заявлението за подпомагане представят заверено от възложителя копие на всички документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и.

(17) За кандидати, които са възложители по чл. 7 и чл. 14а, ал. 3 и 4 от Закона за обществените поръчки, обосноваването на разхода може да се преценява чрез съпоставяне с определени референтни разходи.

(18) За разходите за производство на пчелни майки по ал. 1, т. 5 кандидатът представя удостоверение съгласно чл. 24, ал. 4 от Наредба № 47 от 2003 г. за производство и предлагане на пазара на елитни и племенни пчелни майки и отводки (рояци) и реда за водене на регистър (обн., ДВ, бр. 103 от 2003 г.; изм., бр. 26 от 2008 г., бр. 67 от 2011 г., бр. 94 от 2012 г.).

Чл. 33. Не са допустими следните разходи:

1. за закупуване и/или инсталиране на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;

2. за закупуване на лизинг на недвижима собственост;

3. за данък върху добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидати, различни от лицата,

освободени от данък съгласно чл. 3, ал. 5 от Закона за данък върху добавената стойност;

4. оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и други разходи, възникнали при изпълнение на договори за лизинг, марж/печалба за лизингодателя, разходи за лихви, разходи за неустойки и такси, режимни разходи;

5. за банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;

6. за принос в натура;

7. за изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;

8. за търговия на дребно;

9. за закупуване на права за производство на земеделска продукция;

10. за закупуване на животни, едногодишни растения и тяхното засаждане;

11. за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, за частта над пазарната им стойност;

12. за сертификация по НАССР (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и по други международно признати стандарти;

13. които представляват обикновена подмяна;

14. свързани с плащания в брой;

15. инвестиции в частта им, която надвишава определените референтни разходи.

Глава трета

РЕД ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Раздел I

Общи изисквания към документите и реда за кандидатстване

Чл. 34. Документите, приложени към заявлението за подпомагане и към заявките за плащане, както и тези, представени от кандидатите/ползвателите в резултат на допълнително искане от РА, трябва да:

1. бъдат представени в оригинал, нотариално заверено копие или копие, заверено от кандидата; в случай на представяне на заверени от кандидата копия на документи техните оригинали се осигуряват за преглед от служител на РА;

2. бъдат подадени лично от кандидата или от упълномощено от него лице с нотариално заверено изрично пълномощно;

3. бъдат представени на български език; в случаите, когато оригиналният документ е изготвен на чужд език, той трябва да бъде придружен с превод на български език, извършен от заклет преводач, а когато документът е официален по смисъла на Гражданския процесуален кодекс – да бъде легализиран или с апостил; когато между Република България и държавата, от която произхожда документът, е страна по Конвенцията за премахване на изискването за легализация на чуждестранни публични актове, ратифицирана със закон (ДВ, бр. 47 от 2000 г.), и има договор за правна помощ, освобождаващ документите от легализация, документът трябва да е представен съгласно режима на двустранния договор.

Чл. 35. (1) Започването и приключването на приема на заявления за подпомагане се определят със заповед на министъра на земеделието и храните. Заповедта съдържа началния и крайния срок за приемане на заявления за подпомагане, както и бюджета на подмярката за съответния период на прием.

(2) В заповедта по ал. 1 могат да бъдат определени и допълнителни ограничения относно допустимите за финансова помощ разходи, инвестиции, кандидати и интегрирани проекти.

(3) При вземане на решение за започване приема на заявления за подпомагане се публикува съобщение най-малко 10 работни дни преди започването на приема на електронните страници на Министерството на земеделието и храните и РА и на общодостъпно място в областните дирекции на Държавен фонд „Земеделие“ и в областните дирекции „Земеделие“.

(4) При вземане на решение за прекратяване на приема на заявления за подпомагане съобщението се публикува най-малко 10 работни дни преди прекратяване на приема на електронните страници на МЗХ и РА и на общодостъпно място в областните дирекции на Държавен фонд „Земеделие“ и областните дирекции „Земеделие“.

(5) При вземане на решение за изменение на заповедта по ал. 1 съобщението се публикува най-малко 10 календарни дни преди влизане в сила на изменението и не по-късно от 10 календарни дни от определената крайна дата на приема на електронните страници на МЗХ и РА и на общодостъпно място в областните дирекции на ДФ „Земеделие“ и областните дирекции „Земеделие“.

Раздел II

Процедура за разглеждане на заявления за подпомагане

Чл. 36. (1) Кандидатите или упълномощени с изрично и нотариално заверено пълномощно от тях лица подават в областната дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ по място на извършване на инвестицията заявление за подпомагане по образец съгласно приложение № 10 и прилагат документите, указани в същото приложение.

(2) Длъжностно лице от областната дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ извършва преглед на документите в присъствието на кандидата или упълномощеното от него лице.

(3) При липса или нередовност на документите по ал. 1 длъжностното лице връща документите на кандидата, като писмено посочва установените липси и/или нередовности и предоставя копие на контролния лист.

(4) Заявлението за подпомагане може да бъде прието и при липса и/или нередовност, но само когато те се отнасят за документи, издавани от други държавни и/или общински органи и институции, за които кандидатът представи писмени доказателства, че е направил искане за издаване от съответния орган. Кандидатът подписва декларация, че е запознат с липсите и нередовностите и поема задължение да представи издадените въз основа на искането документи най-късно в срока по чл. 37, ал. 3, като писмено посочва мотивите и забележките си.

(5) Приетите заявления за подпомагане получават уникален идентификационен номер с отбелязани дата, час и минута.

Чл. 37. (1) В срок до три месеца от крайната дата за съответния период на прием, определен в заповедта по чл. 35, РА:

1. извършва административна проверка на представените документи, заявените данни и други обстоятелства, свързани със заявлението за подпомагане;

2. може да извърши посещение на място за установяване на фактическото съответствие с представените документи, като:

а) посещението на място се извършва в присъствието на кандидата или на упълномощен негов представител;

б) след приключване на посещението на място служителят на РА представя протокола с резултатите от посещението за подпис на кандидата или на упълномощен негов представител, който има право да напише в протокола обяснения и възражения по направените констатации;

в) екземпляр от протокола по буква „б“ се предоставя на кандидата или на упълномощен негов представител веднага след приключване на посещението на място;

г) в случай че кандидатът или упълномощен негов представител не е открит при извършване на посещението на място, РА уведомява кандидата, като му изпраща копие от протокола;

д) в срок до 10 работни дни от получаването на протокола по буква „г“ за посещението на място кандидатът може писмено да направи възражения и да даде обяснения по направените констатации пред изпълнителния директор на РА;

3. одобрява или отхвърля заявлението за подпомагане.

(2) В случай на проекти, включващи разходи за строително-монтажни работи и/или създаване на трайни насаждения, в срок до 10 работни дни от подаване на заявлението за подпомагане длъжностно лице от РА задължително извършва посещението на място по ал. 1, т. 2.

(3) В случай на липса или нередовност на документи, при възникване на необходимост от предоставяне на допълнителни документи при непълнота и неяснота на заявените данни и посочените факти по ал. 1, т. 1 и 2, както и с цел да се удостовери верността на заявените данни, РА указва на кандидата необходимостта от представяне на допълнителни данни и/или документи. Кандидатът е длъжен в срок до 10 работни дни от уведомяването да представи изисканите му данни и/или документи. Представените след този срок данни и/или документи, както и такива, които не са изрично изискани от РА, не се вземат предвид при последващата обработка на заявлението за подпомагане.

(4) Срокът по ал. 1 може да бъде удължен, когато:

1. Разплащателната агенция е упражнила правомощието си по ал. 3 – със срока за представяне на изисканите данни и/или документи от страна на кандидата;

2. в резултат от действията по ал. 1 са събрани документи и/или информация, които създават съмнение за нередност – до установяване от РА на всички факти и обстоятелства, необходими за изясняване на случая, а при установени съмнения за наличие на престъпни обстоятелства – до постановяване на влязъл в сила акт на компетентния орган;

3. при обработката на заявлението за подпомагане РА установи необходимост от предоставяне на становище от други органи или институции – до датата на получаването му.

(5) В случаите по ал. 4, т. 2 и 3 изпълнителният директор на Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция, издава заповед за спиране на производството по обработка на заявлението за подпомагане, която се връчва на кандидата.

(6) Заявлението за подпомагане и приложените към него документи могат да бъдат изцяло или частично оттеглени от кандидата по всяко време в писмена форма.

Оттеглянето поставя кандидата в положението, в което се е намирал преди подаването на оттеглените документи или на част от тях.

(7) Когато кандидатът е уведомен от РА за случаи на несъответствия и/или нередности в документите по ал. 6 или когато кандидатът е уведомен за намерението на РА да извърши проверка/посещение на място, или когато при проверката/посещението на място се установи нередност, не се разрешава оттегляне по отношение на частите на тези документи, засегнати от нередността. В тези случаи РА писмено уведомява кандидата за решението си по направеното искане за оттегляне.

(8) При оттегляне на заявлението за подпомагане, което не попада в обхвата на ал. 7, РА прекратява образуването пред нея административно производство, а кандидатът има право да подаде ново заявление за подпомагане за финансиране на същия проект, в случай че е обявен нов период на прием по подмярката.

(9) Не се допуска коригиране или поправка на заявленията за подпомагане и приложените към тях документи извън случаите по ал. 6.

Чл. 38. (1) За осигуряване на прозрачност списък на одобрените и отхвърлените проекти се публикува на електронните страници на РА и Министерството на земеделието и храните.

(2) Информацията се публикува при спазване на Закона за защита на личните данни и на ограниченията за опазване на търговска, производствена или друга защитена от закона тайна.

Чл. 39. (1) Заявлението за подпомагане получава пълен или частичен отказ за финансиране в случай на:

1. нередовност на документите или непълнота или неяснота на заявените данни и посочените факти, установени при проверките по чл. 37, ал. 1, т. 1 и 2;

2. несъответствие с целите и изискванията към кандидатите, дейностите, проектите и заявените разходи, определени в тази наредба;

3. несъответствие на проекта с минималния брой точки съгласно чл. 31;

4. неотстраняване на нередовност на документи, непълнота и неяснота на заявените данни и посочени факти и/или непредставяне на изискваните от РА документи, необходими за удостоверяване съответствие на заявените от кандидата данни до изтичане на срока по чл. 37, ал. 3, като РА отказва изцяло финансирането или намалява финансовата помощ в съответствие с естеството на неотстранените нередности, непълноти, неясноти и/или липси;

5. недостатъчен бюджет за финансиране на подаденото заявление за подпомагане, определен в заповедта за откриване на съответния прием;

6. допустимите разходи по проекта са на стойност под определения минимален размер съответно над определения максимален размер съгласно чл. 15;

7. установяване на обстоятелствата, посочени в чл. 10, ал. 3 или 4, както и непредставяне на някой от документите в срока по чл. 37, ал. 3;

8. при установено несъответствие на техническите характеристики и капацитета на заявената за подпомагане земеделска техника спрямо размера на обработваната от кандидата земя по реда на чл. 23.

(2) В случаите на частичен отказ по ал. 1 кандидатът има право да сключи договор за предоставяне на финансова помощ за одобрената част от допустимите разходи или да кандидатства отново за същата инвестиция по реда на тази наредба.

(3) В случаите на пълен отказ по ал. 1 кандидатът има право да кандидатства отново за същата инвестиция по реда на тази наредба.

Чл. 40. Преди издаване на заповед за одобрение на заявлението за подпомагане РА изисква от кандидата, който в срок от 10 работни дни от уведомяването му за това представя:

1. свидетелство за съдимост от кандидата – физическо лице, или на представляващия кандидата едноличен търговец, търговско дружество или юридическо лице и член/ове на управителния им орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, както и от лицата с правомощия за вземане на решения или контрол по отношение на кандидата/ползвателя на помощта, издадено най-рано 4 месеца преди представянето му;

2. декларация по приложение № 11.

Чл. 41. (1) Постъпилите заявления за подпомагане се оценяват съгласно критериите за оценка, посочени в приложение № 7. Съответствието с критериите за оценка се преценява към датата на подаване на заявлението за подпомагане съобразно приложените към заявлението за подпомагане документи.

(2) Заявленията за подпомагане се класират според получените при оценката точки и се одобряват в низходящ ред до размера на определения за съответния прием бюджет.

(3) Класираните заявления за подпомагане с еднакъв брой точки, за които е наличен частичен разполагаем бюджет при класирането по ал. 2, се одобряват след изменение на бюджета, определен в заповедта на министъра на земеделието и храните по чл. 35, ал. 1 за съответния период на прием.

Чл. 42. (1) Изпълнителният директор на РА се произнася със заповед за пълно или частично одобрение или отказ за финансиране на заявлението за подпомагане. Заповедта за частично одобрение (в частта на отхвърлените за финансиране разходи) и заповедта за отказ от финансиране на заявлението за подпомагане подлежат на оспорване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(2) В срок от 15 календарни дни от получаване на заповедта за пълно или частично одобрение за финансиране на заявлението за подпомагане кандидатът има право да подпише договор за предоставяне на финансовата помощ.

(3) Договорът по ал. 2 урежда правата, задълженията и отговорностите на страните, включително основанията за изискуемост на финансовата помощ и краен срок за започване изпълнението на дейностите и инвестициите по проекта.

(4) Когато при обработката на заявлението за подпомагане бъдат установени съмнения за изкуствено създадени условия, в договора по ал. 2 се предвижда извършване на допълнителни проверки преди изплащане на финансовата помощ.

(5) При неявяване на кандидата за подписване на предложението му проект на договор за предоставяне на финансова помощ след изтичане на срока по ал. 2 той губи правото на подпомагане и може да кандидатства отново за финансиране на същата дейност по реда на тази наредба.

(6) В случаите по чл. 8, ал. 2 след сключване на договора за предоставяне на финансова помощ РА извършва проверка/посещение на място с цел да установи изпълнение на намеренията на кандидата за засаждане/засяване на земеделските култури през текущата стопанска година към датата на кандидатстване. В случай че бъде установено, че одобреният кандидат не е засял/засадил културите след изтичане

на посочения в декларацията период или засетите/засадените култури водят до несъответствие с изискването по чл. 8, ал. 1, т. 2, РА прекратява едностранно и без предизвестие сключения договор за отпускане на финансова помощ.

Глава четвърта

ИЗПЛАЩАНЕ НА ФИНАНСОВАТА ПОМОЩ. КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТИТЕ

Раздел I

Изплащане на финансовата помощ

Чл. 43. (1) Финансовата помощ се изплаща след извършване на цялата инвестиция.

(2) Финансовата помощ може да бъде изплатена и преди извършване на цялата инвестиция при спазване на изискванията на чл. 17 и 18.

(3) Финансовата помощ не се изплаща на ползватели на помощта, за които е установено, че са създали изкуствено условията, необходими за получаване на помощта, с цел осъществяване на предимство в противоречие с целите на подмярката.

(4) Финансовата помощ се изплаща при условие, че в срока по чл. 45, ал. 2 ползвателят е представил съответните лицензи, разрешения и/или удостоверения за регистрация за извършването на всички дейности и/или функционирането на всички активи, включени в одобрения проект, за които съгласно действащото законодателство се изисква лицензиране, разрешение и/или регистрация.

Чл. 44. (1) При кандидатстване за авансово плащане ползвателят на помощта подава заявка за авансово плащане по образец, утвърден от изпълнителния директор на РА, в съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ по чл. 44 от Устройствения правилник на Държавен фонд „Земеделие“ (обн., ДВ, бр. 55 от 2012 г.; изм., бр. 60 от 2014 г.) по мястото на извършване на инвестицията и прилага документи съгласно приложение № 12.

(2) Заявка за авансово плащане се подава най-рано 10 работни дни след датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ.

(3) Длъжностното лице от съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ извършва преглед на документите в присъствието на ползвателя на помощта.

(4) В случай на липса или нередовност на документите по ал. 1 областната дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ връща документите на ползвателя на помощта заедно с писмено изложение на липсите и нередовностите.

(5) След отстраняване на липсите или нередовностите по ал. 4 ползвателят на помощта има право в срока по чл. 17, ал. 3 отново да подаде заявка за плащане.

(6) След приемане на документите за плащане ползвателят на помощта получава уникален идентификационен номер на заявката.

(7) В срок до 25 работни дни от датата на подаване на заявката за авансово плащане РА изплаща одобрената сума или мотивирано отказва авансовото плащане, за което уведомява писмено ползвателя.

Чл. 45. (1) При кандидатстване за междинно или окончателно плащане ползвателят на помощта подава заявка за плащане по образец, утвърден от изпълнителния директор на РА и публикуван на електронната страница на РА, в съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ по чл. 44 от Устройствения правилник на Държавен

фонд „Земеделие“ по място на извършване на инвестицията, като прилага към нея документите, посочени в приложение № 13.

(2) Заявката за окончателно плащане се подава лично от ползвателя или от упълномощено от него лице с изрично и нотариално заверено пълномощно в срок не по-късно от един месец след изтичане на срока за извършване на инвестицията, посочен в договора за предоставяне на финансова помощ.

Чл. 46. (1) Длъжностно лице от съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ извършва преглед на документите по чл. 45, ал. 1 в присъствието на ползвателя на помощта или упълномощеното от него лице.

(2) При липса или нередовност на документите по ал. 1 длъжностното лице връща документите на ползвателя на помощта или упълномощеното от него лице, като писмено посочва установените липси и/или нередовности.

(3) Ако заявката за плащане е подадена след срока по чл. 45, ал. 2, длъжностното лице връща документите на ползвателя на помощта или на упълномощеното от него лице, като писмено посочва причината за това.

(4) След отстраняване на констатираните липси или нередовности ползвателят на помощта или упълномощеното от него лице има право в срока по чл. 45, ал. 2 отново да подаде заявка за плащане.

(5) След приемане на документите за плащане ползвателят на помощта получава уникален идентификационен номер на заявката.

Чл. 47. (1) В срок не по-късно от три месеца след подаване на заявката за междинно/окончателно плащане РА:

1. извършва проверка на представените документи, заявените данни и други обстоятелства, свързани със заявката за плащане;

2. може да извърши проверка на място за установяване на фактическото съответствие с представените документи и за установяване спазването на критериите за допустимост, както и на ангажименти или други задължения на ползвателя по настоящата наредба, договора за предоставяне на финансова помощ и/или ПРСР 2014 – 2020 г., като:

а) проверката се извършва в присъствието на ползвателя на помощта или на упълномощен негов представител;

б) при приключване на проверката на място служителят на РА изготвя протокол за резултатите от проверката и го представя за подпис на ползвателя на помощта или на упълномощен негов представител, който има право да напише в протокола обяснения и възражения по направените констатации;

в) след приключване на проверката на място, ако е установено неспазване, на ползвателя на помощта или упълномощен негов представител се изпраща копие от протокола по буква „б“;

г) в срок до 10 работни дни от получаването на протокола по буква „б“ ползвателят на помощта или упълномощен негов представител може писмено да направи възражения и да даде обяснения по направените констатации пред изпълнителния директор на РА;

3. одобрява или мотивирано отказва изплащането на част или цялата финансова помощ след извършен анализ за установяване на фактическо съответствие и съответствие по документи между одобрената и реално извършената инвестиция;

4. изплаща одобрената финансова помощ в съответствие с т. 3.

(2) В случай на нередовност или липса на документи, при възникване на необходимост от представяне на допълнителни документи при непълнота и неяснота на заявените данни и посочените факти по ал. 1, т. 1 и 2, както и с цел да се удостовери съответствието на заявените данни, РА писмено уведомява ползвателя на помощта за необходимостта от представяне на допълнителни данни и/или документи, включително такива, които не са посочени в приложение № 13. Ползвателят на помощта представя изисканите му данни и/или документи в срок до 15 работни дни от уведомяването.

(3) Срокът по ал. 1 може да бъде удължен, когато:

1. Разплащателната агенция е упражнила правомощието си по ал. 2 – със срока за представяне на изисканите данни и/или документи от ползвателя;

2. по реда на ал. 1 са събрани данни и/или документи, от които възниква съмнение за нередност – до установяване от РА на всички факти и обстоятелства, необходими за изясняване на случая, а при установени съмнения за наличие на престъпни обстоятелства – до постановяване на влязъл в сила акт на компетентния орган;

3. при обработката на заявката за плащане РА установи необходимост от предоставяне на становище и/или информация от други органи или институции – до датата на получаването им в РА;

4. се провежда контролна проверка въз основа на Приложение I, т. 4 от Делегиран регламент (ЕС) № 907/2014 на Комисията от 11 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета във връзка с разплащателните агенции и други органи, финансовото управление, уравниването на сметки, обезпеченията и използването на еврото (ОВ, L 255/18 от 28 август 2014 г.) (Делегиран регламент (ЕС) № 907/2014) – с един месец.

(4) В случаите по ал. 3, т. 2 и 3 РА уведомява писмено ползвателя на помощта.

(5) Заявките за плащане и приложените към тях документи могат да бъдат изцяло или частично оттеглени от ползвателя на помощта по всяко време в писмена форма. Оттеглянето поставя ползвателя в положението, в което се е намирал преди подаването на въпросните документи или на част от тях.

(6) Когато ползвателят на помощта е уведомен от РА за евентуални случаи на нередности в документите по ал. 5 и е уведомен за намерението на РА да извърши проверка на място/посещението или когато при проверката на място се установи нередност, не се разрешава оттегляне по отношение на частите на тези документи, засегнати от нередността.

(7) При оттегляне на заявката за плащане, което не попада в хипотезата на ал. 6, ползвателят има право да подаде нова заявка за плащане в срока по чл. 45, ал. 2.

(8) Заявките за плащане и приложените към тях документи могат да бъдат поправяни и коригирани по всяко време след подаването им в случай на очевидни грешки, признати от РА въз основа на цялостна преценка на конкретния случай и при условие че ползвателят е действал добросъвестно.

(9) Разплащателната агенция може да признае очевидни грешки само ако те могат да бъдат непосредствено установени при техническа проверка на информацията, съдържаща се в документите по ал. 8.

(10) Не се допуска коригиране или поправяне на заявките за плащане и приложените към тях документи извън случаите по ал. 8.

Чл. 48. Размерът на дължимите на ползвателите плащания се изчислява въз основа на приетите за допустими и реално извършени разходи след извършване на проверките по чл. 47, ал. 1, т. 1 и 2 и при спазване на разпоредбите на чл. 63 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014 на Комисията от 17 юли 2014 г. за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на интегрираната система за администриране и контрол, мерките за развитие на селските райони и кръстосаното съответствие (ОВ, L 227/69 от 31 юли 2014 г.) (Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014).

Чл. 49. (1) Разплащателната агенция може да откаже изплащането, както и да изиска възстановяване на част или цялата финансова помощ, когато:

1. установи при проверките по чл. 47, ал. 1, т. 1 и 2 нередовност на документите или непълнота или неяснота на заявените данни и посочените факти;

2. ползвателят на помощта не отстрани непълнотите и пропуските и не представи изискваните му документи в срока по чл. 47, ал. 2;

3. установи несъответствие с целите, дейностите и изискванията, определени с тази наредба;

4. наложи административна санкция по чл. 63, параграф 1 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014;

5. инвестицията не е изпълнена в срока, посочен в договора за отпускане на финансово подпомагане;

6. инвестицията е изпълнена неточно, включително когато ползвателят на помощта е придобил активи и/или изпълнил дейности – предмет на подпомагането, с технически параметри или в отклонение от количествено-стойностна сметка, различни от одобрените от РА – когато констатираните отклонения водят до недопустимост или необоснованост на заявените за подпомагане дейности или разходи или засягат основната цел на проекта, или променят предназначението на инвестицията съгласно одобрения проект, или водят до несъответствие с целите, дейностите, изискванията и критериите за оценка, определени в тази наредба и договора за отпускане на финансова помощ;

7. ползвателят на помощта е представил пред РА декларация и/или документ с невярно съдържание, неистински и/или преправени такива, включително когато тази декларация и/или документ са представени при или по повод кандидатстването му за подпомагане;

8. бъде наложена финансова корекция на заявените за плащане разходи съгласно Методологията за определяне на финансови корекции, които се прилагат спрямо разходите, свързани с изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от структурните инструменти на Европейския съюз, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство, приета с Постановление № 134 на Министерския съвет от 2010 г. (ДВ, бр. 53 от 2010 г.);

9. при извършване на проверките по букви „iii“ и „v“ от Раздел 2 „Контролни дейности“, т. А „Процедури по одобряване на заявленията“ от Приложение № I към Делегиран регламент (ЕС) № 907/2014 във връзка с чл. 48, параграф 2 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014 РА установи, че ползвателят на помощта, подаденият от него проект или предложените за финансиране разходи не отговарят на изискванията за допустимост за подпомагане, посочени в настоящата наредба;

10. когато ползвателят на помощта или упълномощен негов представител възпрепятства и/или осуетява извършването на проверка по чл. 47, ал. 1, т. 2;

11. установи наличие на някоя от хипотезите, уредени в чл. 35 от Делегиран регламент (ЕС) № 640/2014 на Комисията от 11 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на интегрираната система за администриране и контрол и условията за отказ или оттегляне на плащанията и административните санкции, приложими към директните плащания, подпомагането на развитието на селските райони и кръстосаното съответствие (ОВ, L 181/48 от 20 юни 2014 г.).

(2) В случаите по ал. 1, т. 9 и 11 РА извършва проверка за съответствието с изискванията за допустимост за подпомагане преди предоставяне на помощта въз основа на представените към заявлението за подпомагане и изискани допълнително документи. При нередовност или липса на документи, както и при възникване на необходимост от предоставяне на допълнителни документи при непълнота и неяснота на посочените в заявлението за подпомагане и документите към него данни, РА писмено уведомява ползвателя на помощта за необходимостта от представяне на допълнителни данни и/или документи, включително такива, които не са посочени в приложение № 13. В тези случаи ползвателят е длъжен в срок до 10 работни дни от получаване на уведомяването да представи изисканите му данни и/или документи.

(3) В случаите на пълен или частичен отказ за изплащане на финансовата помощ ползвателят на помощта не може да подаде друга заявка за плащане за същата инвестиция.

Раздел II

Условия за изпълнението на дейностите по проекта и контрол

Чл. 50. (1) Одобреният проект се изпълнява в срок до 24 месеца, а за проекти, включващи разходи за строително-монтажни работи и за създаване на трайни насаждения, в срок до 36 месеца, считано от:

1. датата на подписването на договора за предоставяне на финансова помощ с РА за кандидати, които не се явяват възложители по чл. 7 и чл. 14а, ал. 3 и 4 от Закона за обществените поръчки;

2. датата на получаване от ползвателя на финансова помощ на уведомително писмо с решението за съгласуване/отказ за съгласуване на последната по време обществена поръчка за избор на изпълнител по проекта за получатели на финансова помощ, които се явяват възложители по чл. 7 и чл. 14а, ал. 3 и 4 от Закона за обществените поръчки.

(2) Крайният срок по ал. 1 е до 15 септември 2020 г.

(3) Най-късно до края на изпълнението на проекта ползвателите на помощта трябва да отговарят на всички задължителни стандарти, отнасящи се до техните дейности, в т. ч. опазването компонентите на околната среда, фитосанитарните изисквания, хуманното отношение към животните, ветеринарно-санитарните изисквания, безопасността на храните и фуражите, хигиената, безопасните условия на труд.

(4) Когато преди извършване на окончателно плащане РА установи, че не е изпълнено задължение по ал. 3, ползвателят на помощта дължи връщане на изплатените авансови и/или междинни плащания.

Чл. 51. (1) Ползватели на помощта, които са възложители по чл. 7 и чл. 14а, ал. 3 и 4 от Закона за обществените поръчки, провеждат обществени поръчки за избор на

изпълнител/и на дейностите по проекта след сключване на договора за предоставяне на финансова помощ с изключение на процедурите за избор на изпълнител/и за разходи по чл. 32, ал. 1, т. 13, за които при подаване на заявлението за подпомагане представя заверено от възложителя копие от документацията от проведената обществена поръчка или процедура за възлагане по Закона за обществените поръчки.

(2) В срок до 15 работни дни от сключване на договора за предоставяне на финансовата помощ с Държавен фонд „Земеделие“ ползвателите, които се явяват Възложители на обществени поръчки, предоставят на РА документите съгласно указанията по ал. 5 за извършване на контрола по ал. 6.

(3) Крайният срок за публикуване на публичната покана или на решението за откриване на процедурите за възлагане на обществена поръчка за избор на изпълнител за всички разходи по чл. 32, ал. 1, т. 1 – 12 в проекта е до три месеца от датата на сключване на договора за отпускане на финансова помощ. Ползвателят на помощта уведомява РА за публикуване на всяка публична покана в срок до три работни дни от датата на публикуването, а за всяко решение за откриване на процедура за възлагане на обществена поръчка – в срок до 7 работни дни от датата на публикуването.

(4) Разплащателната агенция осъществява предварителна проверка и последващ контрол върху обществени поръчки съгласно утвърдени от изпълнителния директор на РА процедури за предварителни проверки и последващ контрол.

(5) Указанията на РА при осъществяване на предварителната проверка на планираните обществени поръчки за избор на изпълнител на всички дейности по проекта са задължителни за ползвателя на помощта.

(6) Разплащателната агенция осъществява предварителния контрол по ал. 4 в срок до 20 работни дни от получаването на списъка на планираните обществени поръчки, който е по образец, утвърден от изпълнителния директор на РА.

(7) Разплащателната агенция извършва последващ контрол по ал. 4 в срок до три месеца от получаване на документите за проведената обществена поръчка за избор на изпълнител.

(8) В случай на нередовност или липса на документи, при непълнота и неяснота на заявените данни и посочените факти при извършване на контрола по ал. 6 и 7 РА може да изиска от ползвателя представяне на допълнителни данни и/или документи. Ползвателят е длъжен в срок до 10 работни дни от получаване на уведомлението да представи изисканите му данни и/или документи. Представени след този срок данни и/или документи, както и такива, които не са изрично изискани от РА, не се вземат предвид.

(9) Срокът по ал. 6 и 7 спира да тече, когато е изпратено писмо за отстраняване на нередовност на документите или непълнота или неяснота на заявените данни и посочените факти при извършване на контрола по ал. 4.

(10) При извършване на контрола по ал. 7, както и при установяване на неспазване на правилата на Закона за обществените поръчки, РА налага финансови корекции по реда на Методология за определяне на финансови корекции във връзка с нарушения, установени при възлагането и изпълнението на обществени поръчки и на договори по проекти, съфинансирани от Структурните фондове, Кохезионния фонд на Европейския съюз, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за рибарство и фондовете от Общата програма „Солидарност и управление на

миграционните потоци, приета с Постановление № 134 на Министерския съвет от 2010 г. (ДВ, бр. 53 от 2010 г.).

Чл. 52. (1) Ползвателят може да подаде искане за изменение и/или допълнение на договора в РА, като към искането се прилагат доказателства, необходими за преценка на неговата основателност.

(2) Не се допуска изменение и/или допълнение на договора за отпускане на финансова помощ, което:

1. засяга основната цел на дейността и/или променя предназначението на инвестицията съгласно одобрения проект;
2. води до несъответствие с целите, дейностите, изискванията и критериите за оценка, определени в тази наредба и договора за предоставяне на финансова помощ;
3. води до увеличение на стойността на договорената финансова помощ.

(3) В случай на нередовност или липса на документи, както и при необходимост от предоставяне на допълнителни документи при непълнота и неяснота на заявените данни и посочените факти в искането за изменение на договора, както и с цел да се удостовери верността на заявените данни, РА изисква от ползвателя да представи допълнителни данни и/или документи. Ползвателят представя изисканите му данни и/или документи в срок до 10 работни дни от уведомяването.

(4) В срок до един месец от подаването на искането за промяна, а когато са изискани документи и/или информация по ал. 3 – до 14 дни от изтичане на срока за представянето им, РА одобрява или отказва исканата промяна. Ползвателят на помощта се уведомява за мотивите за отхвърлянето на искането, а при одобрение в срок до 10 календарни дни от получаването на уведомлението трябва да се яви в РА за сключване на допълнително споразумение към договора. В случай че ползвателят или упълномощено от него с нотариално заверено пълномощно лице не се яви в посочения срок, правото за подписване на допълнителното споразумение към договора се погасява.

Чл. 53. (1) Ползвателят на помощта е длъжен да води всички финансови операции, свързани с подпомаганите дейности, отделно в счетоводната си система или като използва счетоводни сметки с подходящи номера от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ до:

1. три години от датата на получаване на окончателно плащане – за ползватели, които са малки или средни предприятия по смисъла на чл. 3 от Закона за малките и средните предприятия;
2. пет години от датата на получаване на окончателно плащане – за ползватели, които са големи предприятия.

(2) Ползвателят на помощта съхранява всички документи, свързани с подпомаганите дейности, за периода по ал. 1.

Чл. 54. (1) В срока по чл. 53, ал. 1 ползвателят на помощта е длъжен да:

1. използва подпомаганите активи и изпълнява подпомаганите дейности съгласно предназначението им, посочено в бизнесплана;
2. не продава, дарява, преотстъпва ползването, да не отдава под наем активите – предмет на подпомагане, под каквато и да е форма, освен когато това се изисква по закон;

3. не променя местоположението на подпомаганата дейност, когато проектът на ползвателя е бил одобрен за подпомагане поради съответствие с критериите за подбор, посочени в чл. 30, ал. 1, т. 6 и/или т. 11, или е получил по-висок размер на финансовата помощ поради изпълнение на условието по чл. 13, ал. 1, т. 4, с изключение на случаите, в които и след промяната на местоположението на подпомаганата дейност, ползвателят продължава да отговаря на тези критерии и/или това условие;

4. не преустановява подпомогнатата дейност поради други причини освен изменящите се сезонни условия за производство и/или предоставяне на услуги;

5. запази съществуващия към датата на подаване на заявлението за подпомагане средносписъчен брой на персонала, както и броя на допълнително наетите въз основа на бизнесплана лица в случаите, когато проектът е бил одобрен за подпомагане поради съответствие с критерия по чл. 30, ал. 1, т. 10.

(2) Изискванията по ал. 1, т. 1 и 2 не се прилагат при подмяната на оборудване с изтекъл амортизационен срок. Подмяната е допустима за новопроизведено оборудване със сходни характеристики и се осъществява след одобрение на РА.

(3) В случаите на проекти на признати групи/организации на производителите или за колективни инвестиции, преотстъпване ползването на активите – предмет на подпомагане на съдружниците и/или акционерите и/или членовете на юридическите лица – кандидати, не се смята за неизпълнение на задължението по ал. 1, т. 2.

(4) Изискването по ал. 1, т. 2 ползвателят да не прехвърля правото на собственост не се прилага, когато собствеността върху активите – предмет на подпомагане, се прехвърля в резултат на прехвърляне на търговското предприятие на едноличния търговец – ползвател на помощта, на еднолично търговско дружество, в което той е собственик на капитала, съчетано със заличаване на едноличния търговец, както и в случаите, когато собствеността на активите се прехвърля от ползвателя на помощта – физическо лице, на еднолично търговско дружество, в което той е собственик на капитала. В тези случаи трябва да са спазени следните условия:

1. ползвателят на помощта – физическо лице или едноличен търговец, е отговарял на изискването на чл. 8, ал. 1, т. 3 към момента на кандидатстване, и

2. не е одобрен за подпомагане въз основа на получени точки по критерия за подбор, посочен в чл. 30, ал. 1, т. 1.

(5) В случаите по ал. 4, както и когато ползвателят на помощта е получил по-висок размер на подпомагане на основание чл. 12, ал. 2, т. 1, той или неговият правоприемник е длъжен да възстанови финансовата помощ в размер на разликата спрямо процента по чл. 12, ал. 1.

Чл. 55. Ползвателите на помощ застраховат активите, предмет на подпомагане, за срока, рисковете и при условията, посочени в договора за предоставяне на финансова помощ.

Чл. 56. (1) Ползвателят на помощта е длъжен да предоставя на РА всяка поискана информация за осъществяването на подпомаганата дейност.

(2) Контрол за изпълнение изискванията на тази наредба, условията по договора за предоставяне на финансова помощ, процедурите за възлагане на обществени поръчки по Закона за обществените поръчки, както и на документите, свързани с подпомаганата дейност, може да бъде извършван от представители на РА, Министерството на

земеделието и храните, Сметната палата, Европейската комисия и Европейската сметна палата, Европейската служба за борба с измамите.

(3) На контрол по ал. 1 подлежат ползватели на помощ, както и техните контрагенти по подпомаганите дейности.

(4) Когато Министерството на земеделието и храните или Европейската комисия извършва оценяване или наблюдение на ПРСР 2014 – 2020 г., ползвателят на помощта предоставя на оправомощените от тях лица всички документи и информация, които ще подпомогнат оценяването или наблюдението.

Чл. 57. (1) Ако ползвателят на помощта не изпълнява задължение по тази наредба или по договора за предоставяне на финансова помощ след изплащане на каквато и да е част от финансовата помощ, РА може да поиска връщане от ползвателя на всички изплатени суми по договора.

(2) Ако ползвателят на помощта не изпълнява задължение по чл. 53, РА изисква връщане на частта от изплатената финансова помощ, която е пропорционална на периода, за който задължението не е било изпълнено от ползвателя.

(3) Разплащателната агенция може да поиска връщане на изплатените по договора суми и когато:

1. установи, че ползвателят на помощта е представил декларация и/или документ с невярно съдържание, неистински или преправени такива, независимо от момента на представянето им, включително когато този документ и/или декларация са били представени на етапа на кандидатстването му за подпомагане;

2. установи, че ползвателят изкуствено е създал условия за изпълнение на изискванията за получаване на финансова помощ, за да извлече облага в противоречие с целите на тази наредба;

3. ползвателят на помощта е получил допълнителна публична финансова помощ за активите и/или дейностите, финансирани по реда на тази наредба.

(4) Когато РА установи наличие на обстоятелства по чл. 10, ал. 3 или 4, ползвателят на помощта дължи връщане на изплатените авансови и/или междинни плащания заедно със законната лихва, считано от датата, на която е настъпило съответното обстоятелство.

(5) Когато РА установи, че обстоятелствата по чл. 10, ал. 3 или 4 са били налице към датата на извършване на окончателното плащане, ползвателят на помощта дължи връщане на изплатените суми заедно със законната лихва върху тях, считано от датата на получаването им.

Чл. 58. (1) При неизпълнение на задълженията по чл. 52, 54 и 63 РА писмено предупреждава ползвателя за констатираното неизпълнение и предвидените за това санкции, като му дава възможност в едномесечен срок от получаване на предупреждението да отстрани нередовностите.

(2) Ползвателят на помощта може да отстрани констатираното нарушение по ал. 1 в едномесечен срок от получаване на писменото предупреждение от РА. В случай на отстраняване на нарушението в указания срок ползвателят не се санкционира.

(3) В случай на неизпълнение на задълженията в срока по ал. 2 ползвателят дължи връщане на получената помощ заедно със законната лихва върху нея, считано от датата на констатиране на нарушението на съответното задължение от страна на РА.

Чл. 59. (1) При неизпълнение на задължението по чл. 13, ал. 10 ползвателят на помощта дължи връщане на разликата между получения процент и по-малкия процент на помощта, който би получил, ако не е отговарял на условията за получаване на по-големия размер финансова помощ към датата на подаване на заявлението за подпомагане, заедно със законната лихва.

(2) При неизпълнение на задължението по чл. 30, ал. 6 ползвателят на помощта дължи връщане на получената помощ заедно със законната лихва само ако неизпълнението е по отношение на условие, което е било основание за избор на ползвателя на помощта пред останалите кандидати. Когато неизпълнението на задължението по чл. 30, ал. 6 е по отношение на условие, което е станало основание за предоставяне на финансовата помощ по договора при условията на чл. 31, ползвателят дължи връщане на получената помощ заедно със законната лихва върху нея.

(3) Законната лихва по ал. 1 и 2 се дължи от момента на неизпълнение на задълженията по чл. 13, ал. 10, съответно – по чл. 30, ал. 6, а в случай, че той не може да бъде установен – от момента на установяване на неизпълнението.

Чл. 60. (1) Когато преди плащане на одобрени разходи – обект на ограниченията по чл. 23 и/или чл. 24, РА установи неизпълнение на задълженията по чл. 22, ал. 9 и чл. 24, ал. 2, финансовата помощ за съответните активи се намалява в следните размери:

1. когато РА установи намаление на размера на земята, което надвишава 50 на сто от размера на земята, посочен в бизнесплана и в договора за предоставяне на финансова помощ, финансова помощ за разходите, обект на ограниченията по чл. 23 и/или чл. 24, не се изплаща;

2. когато РА установи намаление на размера на земята, което е по-голямо от 5 на сто, но не надвишава 50 на сто от размера на земята, посочен в бизнесплана и в договора за предоставяне на финансова помощ, финансовата помощ за разходите – обект на ограниченията по чл. 23 и/или чл. 24, се намалява с установения процент на намаление на размера на земята.

(2) Когато след извършено междинно/окончателно плащане за одобрени разходи – обект на ограниченията по чл. 23 и/или чл. 24, РА установи неизпълнение на задълженията по чл. 22, ал. 9 и/или чл. 24, ал. 2, ползвателят дължи връщане на изплатената финансова помощ в размерите, определени в ал. 1, т. 1 и 2.

Чл. 61. (1) Страните по договора не отговарят за неизпълнение на задълженията, което се дължи на форсмажорни обстоятелства.

(2) Ползвателят на помощта или упълномощено от него лице уведомява писмено РА за възникването на обстоятелствата по ал. 1 и да приложи достатъчно доказателства за това в срок до 10 работни дни от датата, на която ползвателят на помощта или упълномощеното лице има възможност да го направи.

Глава пета

ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ

Чл. 62. (1) С цел осигуряване на публичност и прозрачност най-малко веднъж на шест месеца РА публикува на електронната си страница следната информация за всеки одобрен проект на ползватели на помощта:

1. лично и фамилно име на ползвателите – физически лица;
2. наименование на ползвателите – юридически лица;

3. вид на подпомаганите дейности;

4. общ размер на одобрената финансова помощ по проекта.

(2) С цел осигуряване на публичност и прозрачност до 30 април всяка година РА публикува на електронната си страница следната информация за предходната финансова година за ползвателите на помощта, на които е извършено плащане по подмярка 4.1. „Инвестиции в земеделски стопанства“:

1. лично и фамилно име на ползвателите – физически лица;

2. наименование на ползвателите – юридически лица;

3. общината, в която ползвателят на помощта живее или е регистриран, и пощенския код, когато е наличен, или част от него за обозначаване на общината;

4. общата сума на публично финансиране, получена от ползвателя на помощта за съответната финансова година, която включва както съфинансиране от ЕС, така и национално съфинансиране;

5. вид на подпомаганите дейности;

6. информация за сбора от сумите, изплатени за предходната година от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и ЕЗФРСР за всеки ползвател на финансова помощ.

(3) Когато размерът на финансовата помощ по ал. 1, т. 3 или ал. 2, т. 4 е по-малък от левовата равностойност на 1250 евро, физическите лица се идентифицират чрез код и не се публикува личното и фамилното им име.

(4) Данните на ползвателя на помощта се публикуват в съответствие с Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 352/78, (ЕО) № 165/94, (ЕО) № 814/2000, (ЕО) № 1290/2005 и (ЕО) 485/2008 на Съвета (ОВ L 344, 20.12.2013 г.) и могат да бъдат обработени от органите за финансов контрол и от следствените органи на Европейския съюз и на държавите членки с цел защита на финансовите интереси на Съюза.

Чл. 63. (1) Ползвателят на помощта се задължава от сключване на договора за отпускане на финансова помощ до крайната дата за изпълнение на проекта да постави на видно за обществеността място:

1. плакат с размер не по-малък от А3, съдържащ информация за дейността, подпомагана от ЕЗФРСР – за проекти с размер на публичната финансова помощ от 10 000 евро до 50 000 евро включително;

2. табела с размери не по-малко от 50 см височина и 70 см широчина, съдържаща информация за дейността, подпомагана от ЕЗФРСР – за проекти с размер на публичната финансова помощ над 50 000 евро;

3. временен билборд с размери не по-малко от 3 м височина и 4 м широчина за проекти, включващи строителство с размер на публичната помощ над 500 000 евро.

(2) Ползвателят на помощта се задължава да включва на професионалната си електронна страница, ако има такава, кратко описание на подпомаганата дейност. Описанието трябва да включва целите и резултатите от дейността, като подчертава финансовото подпомагане от Европейския съюз.

(3) Ползвателят на помощта се задължава до 3 месеца след крайната дата за изпълнение на проекта да постави и поддържа на видно място билборд или табела с размери не по-малко от 3 м височина и 4 м широчина с информация за подпомагане на дейността му от ЕЗФРСР, когато размерът на публичната помощ надхвърля 500 000

евро и проектът включва помощ за закупуване на движими или недвижими вещи или строителни дейности в срока по чл. 53, ал. 1.

(4) Електронната страница, плакатът, табелата или билбордът по ал. 1, 2 и 3 съдържат описание на проекта/дейността, която се подпомага, емблемата на Европейския съюз с пояснение за неговата роля, националното знаме на Република България, както и думите: „Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони.“

(5) Информацията по ал. 4 заема не по-малко от 25 на сто от плаката, табелата, билборда или електронната страница.

(6) Техническите изисквания към информацията във връзка с оповестяване на подпомагането на дейността от ЕЗФРСР се определят съгласно Приложение № III към чл. 13 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 808/2014 на Комисията от 17 юли 2014 г. за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) (ОВ L 2274, 31.7.2014 г.).

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „Административни проверки“ са проверки съгласно условията и разпоредбите на чл. 28 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014.

2. „Авансово плащане“ е плащане по смисъла на чл. 63 на Регламент (ЕС) № 1305/2013 г.

3. „Биоенергия“ е енергия, включително под формата на течни или газообразни горива, която е получена от преработката на биомаса.

4. „Биомаса“ е всяка органична материя с растителен произход, която може да бъде рециклирана, включително специализирани култури и горски продукти, селскостопанска храна и фураж, отпадъци и остатъци от селскостопански реколти, отпадъци и остатъци от дървесина, водни растения, животински и торов отпадък, органични, битови отпадъци и други отпадъчни материали.

5. „Големи предприятия“ са предприятия, които не изпълняват критериите на чл. 3 от Закона за малките и средните предприятия.

6. „Дейност“ е проект, договор, споразумение или друг механизъм, избран съгласно заложените в ПРСР 2014 – 2020 г. критерии, който се отнася до и се осъществява от един или повече ползватели на помощ, предвид постигането на поставените цели в ПРСР.

7. „Доминиращо влияние“ върху юридическо лице е влиянието на друго лице, което:

- а) притежава мажоритарния дял от капитала на юридическото лице, или
- б) притежава блокираща квота в капитала на юридическото лице, или
- в) може да назначава повече от половината от членовете на управителните или контролните органи на юридическото лице.

8. „Енергийна ефективност в рамките на земеделското стопанство“ е съотношението между изходното количество произведена стока или продукция и вложеното количество енергия, като инвестициите по проекта трябва да допринасят за енергийно спестяване в рамките на цялото земеделско стопанство спрямо годишното потребление

на енергия за годината, предхождаща годината на подаване на заявлението за подпомагане.

9. „Земеделска дейност“ е производството на земеделски продукти, включително прибиране на реколтата, добив на мляко, отглеждане и развъждане на селскостопански животни за земеделски цели и/или поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние.

10. „Земеделски култури“ са растения от даден ботанически вид и род, които се отглеждат от човека, за да задоволяват определени негови потребности.

11. „Земеделски площи“ са обработваемата земя (включително оставена като угар), постоянно затревените площи, трайните насаждения и семейните градини независимо дали се използват за производство на земеделска продукция.

12. „Земеделска техника“ е техника, която се използва за обработка на почвата и прибиране на реколтата, като: трактори, самоходна техника – колесни трактори, верижни трактори, специализирани самоходни машини (силажкомбайни, зърнокомбайни и др.) и друг вид самоходни машини и сменяема прикачна техника.

13. „Изкуствено създадени условия“ е всяко установено условие по смисъла на чл. 60 от Регламент (ЕС) № 1306/2013.

14. „Икономическа жизнеспособност“ е генерирането на доходи от дейността, гарантиращи устойчивост на земеделското стопанство за периода на бизнесплана.

15. „Икономически размер на стопанство“ е размерът на земеделското стопанство, изразен в стандартен производствен обем.

16. „Иновации“ са: иновативен продукт произвеждан от стопанството/предприятието, въвеждане на нов производствен процес (машини, съоръжения и оборудване) или нова практика, въвеждане на нова организационна форма, включително маркетинг, подкрепени с удостоверение за ползван патент и/или удостоверение за полезен модел, внедрена в рамките на две години преди датата на подаване на заявлението за подпомагане.

За иновации не се считат малки промени или подобрения, увеличаване на количеството произвеждана продукция чрез прибавяне на производствени или логистични системи, много близки до вече съществуващи такива, изваждане от употреба на определен процес, само подмяна на дълготрайни материални активи (ДМА) или надграждането им, промени, произтичащи изцяло от промени в цените на производствените фактори, сезонни или други циклични промени, търговия с нови или значително подобрени продукти, както и промени в организацията на работното място или външните отношения, които се основават на организационни методи, които вече се използват в стопанството.

17. „Интегрирани проекти“ са проекти, изпълнявани от един кандидат и съчетаващи най-малко две дейности или операции, попадащи в обхвата на две различни мерки:

- а) мярка 4 и мярка 6;
- б) мярка 4 и мярка 8;
- в) мярка 4 и мярка 9;

или подмерки от тези мерки от ПРСР 2014 – 2020 г., като проектите следва да допринасят и показват по-добри финансови резултати от дейността на кандидата в резултат на едновременното изпълнение на съответните дейности или операции.

18. „Колективни инвестиции“ са инвестиции, свързани с осигуряване на сътрудничеството между над 6 земеделски производители или признати групи/организации на производители, чрез предприемане на по-ефективни и икономически изгодни инвестиции в общи съоръжения, оборудване, инфраструктура и др.

19. „Междинно плащане“ е плащане за обособена част от одобрената и извършена инвестиция.

20. „Международно признат стандарт“ е стандарт, който е приет от международна организация по стандартизация или международна организация с дейност по стандартизация и е общодостъпен.

21. „Места по националната екологична мрежа Натура 2000“ са защитените зони по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие.

22. „Млади земеделски стопани“ са лица, които към момента на подаване на заявлението за подпомагане са на възраст между 18 и не повече от 40 години и притежават съответни професионални умения и компетентности и се установяват за пръв път като ръководител на земеделско стопанство или вече са се установили през петте години преди подаване на заявлението за подпомагане. Когато кандидати за подпомагане са юридически лица, за да се считат за млади земеделски стопани, те следва да отговарят на изискванията по чл. 2 от Делегиран регламент № 807/2014 на Комисията от 11 март 2014 г. за допълнение на някои разпоредби на Регламент (ЕС) на Европейския парламент и на Съвета. Не са млади земеделски стопани кандидати – юридически лица, чийто мажоритарен дял от капитала е придобит от физическото лице на възраст между 18 и 40 ненавършени години след 1 януари 2014 г. Установяването като ръководител на земеделско стопанство е настъпването на първото от следните събития:

а) регистрация на кандидата (физическо или юридическо лице), на друго юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от кандидата, на мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата и/или на юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата, за първи път като земеделски стопанин по Закона за подпомагане на земеделските производители;

б) започване на отглеждане на животни в животновъден обект – собствен или нает от кандидата (физическо или юридическо лице), от друго юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от кандидата, от мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата и/или на юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата;

в) стопанисване на земя с цел производство на земеделска или животинска продукция от страна на кандидата (физическо или юридическо лице), друго юридическо лице, чийто мажоритарен дял се притежава от кандидата, мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата и/или юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от мажоритарния собственик на дял от капитала на кандидата.

23. „Независими оферти“ са оферти, подадени от лица, които не се намират в следната свързаност помежду си или спрямо кандидата:

а) едното участва в управлението на дружеството на другото;

- б) съдружници;
- в) съвместно контролират пряко трето лице;
- г) участват пряко в управлението или капитала на друго лице, поради което между тях могат да се уговорят условия, различни от обичайните;
- д) едното лице притежава повече от половината от броя на гласовете в общото събрание на другото лице;
- е) лицата, чиято дейност се контролира пряко или косвено от трето лице – физическо или юридическо;
- ж) лицата, едното от които е търговски представител на другото.

24. „Нередност“ означава всяко нарушение на правото на ЕС или на националното право, свързано с прилагането на тази разпоредба, произтичащо от действие или бездействие на икономически оператор, участващ в прилагането на европейските структурни и инвестиционни фондове, което има или би имало за последица нанасянето на вреда на бюджета на Съюза чрез начисляване на неправомерен разход в бюджета на Съюза.

25. „Оперативни разходи“ са административните разходи и разходите, свързани с поддръжка и експлоатация на активите.

26. „Организации и/или групи на земеделски производители“ са организациите и/или групите, признати от министъра на земеделието и храните.

27. „Отпадъчни продукти“ е всяка органична материя с растителен произход, включително отпадъци и остатъци от селскостопански реколти, която не се използва за фураж.

28. „Полезна топлоенергия“ е понятие по смисъла на Директива 2004/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г. относно насърчаване на комбинираното производство на енергия, основаващо се на търсенето на полезна топлоенергия във вътрешния енергиен пазар и за изменение на Директива 92/42/ЕИО (ОВ L 052, 21.02.2004 г. и Българско специално издание: глава 12, том 2).

29. „Обособена част от инвестицията“ е завършен етап на изпълнение на инвестицията, който е обособен и е доведен до самостоятелна степен на завършеност.

30. „Подмярка“ е съвкупност от дейности, спомагащи за прилагане приоритетите на ПРСР 2014 – 2020 г. Подготовка на продукцията за продажба включва една или комбинация от дейности, свързани с почистването, подготовката за съхранение, съхранението, сортирането, маркирането, опаковането и транспортирането на земеделски продукти.

31. „Ползвател“ е лице, на което е одобрена и/или изплатена финансова помощ по ПРСР 2014 – 2020 г.

32. „Предпроектно проучване“ са анализите по чл. 28, ал. 8, становища и доклади за енергийна ефективност и доклади за екологична устойчивост на проекта.

33. „Преработка на селскостопански продукти“ е всяко обработване на селскостопански продукт, в резултат на което се получава продукт, който също е селскостопански продукт, с изключение на дейностите, извършвани в стопанството, необходими за приготвяне на животински или растителен продукт за първа продажба.

34. „Принос в натура“ е предоставяне на земя или недвижим имот, оборудване или суровини, проучване или професионална работа или неплатен доброволен труд, за

които не са правени плащания, подкрепени от фактура или друг еквивалентен на фактура платежен документ.

35. „Проверка на място“ е проверка по смисъла на Регламент (ЕС) № 809/2014.

36. „Проект“ е заявление за подпомагане заедно с всички изискуеми документи, както и съвкупността от материални и нематериални активи и свързаните с тях разходи, заявени от кандидата и допустими за финансиране по ПРСР 2014 – 2020 г.

37. „Професионални умения и компетентности“ означава завършено средно или висше образование в областта на селското стопанство или ветеринарната медицина, или икономическо образование със земеделска насоченост, или удостоверение за завършен курс от 150 часа в областта на селското стопанство или за завършено обучение от 150 часа по част от професия или получена степен на професионална квалификация по професии и специалности от професионално направление с код 621 „Растениевъдство и животновъдство“ или с код 3451203 „Земеделско стопанство“, или професионално направление с код 640 „Ветеринарна медицина“. Удостоверението за завършен курс от 150 часа в областта на селското стопанство трябва да бъде издадено от висше училище, акредитирано по Закона за висшето образование с актуални акредитации за обучение по минимум едно от професионалните направления „Растениевъдство“, „Растителна защита“, „Животновъдство“ и „Ветеринарна медицина“. Удостоверението за завършено обучение от 150 часа по част от професия или получена степен на професионална квалификация трябва да бъде издадено от някоя от институциите по чл. 18, т. 1, 2, 5 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение, които следва да имат право да обучават по специалността, по която е издадено удостоверението, а за центровете за професионално обучение (ЦПО) се изисква и да бъдат вписани в Регистъра на лицензираните ЦПО към Националната агенция за професионално образование и обучение.

38. „Публична финансова помощ“ е всеки обществен дял във финансирането на дейности, източник на който е бюджетът на държавата, на регионалните или местните власти, на Европейската общност, както и всеки подобен разход. Всеки дял във финансирането на дейности, чийто произход е бюджетът на обществени юридически лица или сдружения на една или повече регионални или местни власти по смисъла на Директива 2004/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 г. относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, доставки и услуги (ОВ L 134, 30.4.2004 г. и Българско специално издание: глава 06, том 8), ще се разглежда като обществен дял.

39. „Първично селскостопанско производство“ е производство на растителните и животинските продукти, изброени в Приложение № I по член 38 от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и памук, без да се извършват никакви понататъшни операции, с които се променя естеството на тези продукти.

40. „Първична преработка на пчелен мед“ е процес на преработка, в който основна суровина е пчелен мед в сурово състояние.

41. „Разходи за консултантски услуги, свързани с подготовка и управление на проекта“ са разходи, извършени преди подаване на заявлението за подпомагане и такива по време на изпълнение на проекта, които задължително включват подготовка на заявление за подпомагане, изработка на бизнесплан, анализ за икономическа

устойчивост на проекта и подготовка на заявки за плащане, включително отчитане и управление на проекта.

42. „Разходи за инвестиции за обикновена подмяна“ са разходи за замяна на активи, които не водят до подобряване на цялостната дейност на кандидата.

43. „Рефинансиране на лихви“ е възстановяване на извършените разходи за лихви по заеми.

44. „Стандартен производствен обем“ е стойността на продукцията, която отговаря на средната стойност за даден район за всеки един земеделски продукт, изчислена в евро по таблица съгласно приложение № 14.

45. „Схеми за директно подпомагане“ са правилата за предоставяне на финансова помощ, уредени в Регламент (ЕС) № 1307/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на правила за директни плащания за земеделски стопани по схеми за подпомагане в рамките на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕО) № 637/2008 на Съвета и Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета (ОВ, L 347/608 от 20 декември 2013 г.).

46. „Съпоставими оферти“ са оферти, които отговарят на запитването за оферта на кандидата и съдържат:

а) еднотипни основни технически характеристики – в случаите, когато се кандидатства за разходи за закупуване на машини и земеделска техника;

б) общ капацитет на оборудването – в случаите, когато се кандидатства за разходи за закупуване на оборудване;

в) количествено-стойностни сметки – в случаите, когато се кандидатства за разходи за извършване на строително-монтажни работи.

47. „Трайни насаждения“ са площи, заети с овощни и лозови насаждения, бамбук, черница, камъш, ракета за плетене на кошници, медоносни дървесни видове за производството на мед, други бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производството на биоенергия, ягодоплодни, разсадници за лозов посадъчен материал, овощни дръвчета, декоративни храсти и горски фиданки и други насаждения с вегетационен период повече от две години.

48. „Уникален идентификационен номер“ е регистрационен номер, който се издава на кандидата от служител в РА след положително становище от извършен преглед на документите към заявлението за подпомагане.

49. „Услуги, свързани директно със земеделската дейност“ са услуги, директно подпомагащи производството на земеделски продукти, включително услуги, извършвани със земеделска техника, агротехнически мероприятия, ветеринарномедицински услуги и услуги за репродуктивна дейност. Не се считат за „услуги, директно свързани със земеделската дейност“ услуги:

а) свързани с продажбата и/или ремонт и/или наем на земеделска техника;

б) свързани с продажбата на земеделски продукти, включително семена и посадъчен материал, с изключение на случаите, в които тя се извършва от производителя на тези продукти;

в) свързани с продажбата и съхранението на торове и препарати за растителна защита.

50. „Форсмажорни обстоятелства“ са:

а) смърт на ползвателя на помощта;

- б) продължителна професионална нетрудоспособност на ползвателя на помощта;
- в) конфискация на голяма част от стопанството, ако това не е могло да бъде предвидено в деня, в който е подписан договорът за предоставяне на финансова помощ;
- г) тежко природно бедствие, въздействало сериозно върху земята в имота;
- д) разрушаване на животновъдните постройки в имота в резултат на инцидент;
- е) епизоотично заболяване, засегнало изцяло или частично животните на земеделския производител.

51. „Частичен отказ за финансиране“ е отказът да се финансират част от заявените разходи на кандидата, които са включени в проект, одобрен за подпомагане по ПРСР 2014 – 2020 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 9а от Закона за подпомагане на земеделските производители.

§ 3. До 1 септември 2015 г. министърът на земеделието и храните ограничава допустимостта на проекти за колективни инвестиции и интегрирани проекти в заповедите за прием на заявления за подпомагане по чл. 35.

§ 4. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

За министър: **Цветан Димитров**
Приложение № 1 към чл. 5, ал. 2

№	Списък на допустимите непреработени земеделски продукти
Растениевъдство	
1	Зърнено-житни култури
2	Зърнено-бобови култури
3	Маслодайни култури
4	Технически култури (с изключение на тютюн)
5	Зеленчукови култури
6	Медицински и ароматни култури
7	Медоносни и лечебни трайни насаждения
8	Овощни култури (семкови, костилкови, орехоплодни, ягодоплодни, южни култури)
9	Фуражни култури
10	Лозя
11	Цветя
12	Семена и посадъчен материал
13	Гъби, включително диворастящи видове, специално отглеждани в земеделското стопанство на кандидата с цел продажба
14	Трюфели
15	Бързорастящи дървесни видове, използвани като биомаса за производство на биоенергия
16	Други живи растения
Животновъдство (включително непреработените продукти, получени в резултат на отглежданите по-долу животни)	
1	Говеда (крави) – всички видове, включително и за разплод
2	Биволи (биволици) – всички видове, включително и за разплод
3	Овце – всички видове, включително и за разплод
4	Кози – всички видове, включително и за разплод
5	Свине – всички видове, включително

	и за разплод
6	Коне – за месо, и коне от застрашени местни породи, включени за подпомагане по мярка 10 „Агроекология и климат“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.
7	Зайци
8	Птици (в т.ч. бройлери, кокошки носачки, пуйки, гъски, щрауси, пъдпъдъци, фазани)
9	Пчелни семейства
10	Буби
11	Охлюви
12	Калифорнийски червей
13	Други селскостопански живи животни

Приложение № 2 към чл. 6, ал. 2

№	Списък на инвестиционни разходи, свързани с прилагане на Директива на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (91/676/ЕИО)(ОВ L 375, 31.12.1991 г.)
1	Закупуване/придобиване, строителство/обновяване на сгради и друга недвижима собственост, използвани за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници
2	Закупуване/инсталиране на машини, оборудване и съоръжения, необходими за транспортиране, съхранение, оползотворяване на биомаса/животински отпадък и за опазване на водите/водоизточниците от замърсяване с нитрати от земеделски източници
3	Изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на животински и растителен торов отпадък
4	Изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на минерални торове, необходими за производствената дейност на стопанството
5	Изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на отпадни води от процеса на силажиране

Приложение № 3 към чл. 6, ал. 2, т. 1

**Списък на общините, чиито земи
попадат в нитратно уязвимите зони**

№	Община	Обхват на уязвимата зона по надморска височина, метри
1	2	3
1	Аврен	*
2	Айтос	до 100
3	Аксаково	*
4	Алфатар	*
5	Антоново	*
6	Балчик	*
7	Белене	*
8	Бойчиновци	*
9	Болярово	до 250
10	Борован	*
11	Борово	*
12	Братя Даскалови	до 250
13	Брегово	*
14	Брезово	до 300
15	Брусарци	*
16	Бургас	*
17	Бяла – Русенска обл.	*
18	Бяла Слатина	*
19	Велики Преслав	до 200
20	Велико Търново	до 200
21	Венец	*
22	Ветово	*

23	Ветрино	*
24	Видин	до 200
25	Враца	до 300
26	Вълчедръм	*
27	Вълчи дол	*
28	Върбица	до 300
29	Генерал Тошево	*
30	Главиница	*
31	Горна Оряховица	*
32	Гулянци	*
33	Гурково	до 450
34	Гълъбово	*
35	Две могили	*
36	Димитровград	*
37	Димово	до 200
38	Добрич	*
39	Добричка	*
40	Долна Митрополия	*
41	Долни Дъбник	*
42	Дулово	*
43	Елхово	до 250
44	Завет	*
45	Златарица	до 200
46	Иваново	*
47	Искър	*
48	Исперих	*
49	Каварна	*

50	Кайнарджа	*
51	Калояново	*
52	Камено	*
53	Каолиново	*
54	Карнобат	*
55	Каспичан	*
56	Кнежа	*
57	Козлодуй	*
58	Криводол	до 300
59	Крушари	*
60	Кубрат	*
61	Левски	*
62	Летница	*
63	Ловеч	до 300
64	Лозница	*
65	Лом	*
66	Луковит	до 300
67	Любимец	до 100
68	Марица	*
69	Медковец	*
70	Мездра	до 300
71	Мизия	*
72	Минерални бани	до 300
73	Монтана	до 200
74	Несебър	до 100
75	Никола Козлево	*
76	Никопол	*
77	Нова Загора	*

78	Нови пазар	*
79	Ново село	*
80	Омуртаг	до 300
81	Опака	*
82	Опан	*
83	Оряхово	*
84	Павликени	*
85	Пазарджик	до 450
86	Петрич	до 150
87	Пещера	до 450
88	Плевен	*
89	Пловдив	*
90	Полски Тръмбеш	*
91	Поморие	до 100
92	Попово	*
93	Пордим	*
94	Провадия	*
95	Първомай	до 300
96	Раднево	*
97	Разград	*
98	Раковски	*
99	„Родопи“	до 300
100	Ружинци	до 200
101	Русе	*
102	Садово	*
103	Самуил	*
104	Свиленград	до 100
105	Свищов	*

106	Севлиево	до 300
107	Силистра	*
108	Симеоновград	*
109	Ситово	*
110	Сливен	до 350
111	Сливо поле	*
112	Смядово	до 100
113	Средец	до 250
114	Стамболийски	*
115	Стара Загора	до 250
116	Стражица	*
117	Стралджа	*
118	Стрелча	до 450
119	Суворово	*
120	Сунгурларе	до 350
121	Сухиндол	*
122	Съединение	*
123	Твърдина	до 400
124	Тервел	*
125	Тополовград	до 350
126	„Тунджа“	*
127	Тутракан	*
128	Търговище	*
129	Хайредин	*
130	Харманли	до 100
131	Хасково	до 250
132	Хисаря	до 400
133	Хитрино	*

134	Цар Калоян	*
135	Ценово	*
136	Червен бряг	*
137	Чирпан	до 250
138	Шабла	*
139	Шумен	*
140	Якимово	*
141	Ямбол	*
<i>Забележка. *) пълен обхват.</i>		

Приложение № 4 към чл. 8, ал. 4

**Списък на общините в обхвата на
селските райони на Република България**

№	Област	Общини
1	Благоевград	Банско, Белица, Гоце Делчев, Гърмен, Кресна, Петрич, Разлог, Сандански, Сатовча, Симитли, Струмяни, Хаджидимово, Якоруда
2	Бургас	Айтос, Камено, Карнобат, Малко Търново, Несебър, Поморие, Приморско, Руен, Созопол, Средец, Сунгурларе, Царево
3	Варна	Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла, Ветрино, Вълчи дол, Девня, Долни чифлик, Дългопол, Провадия, Суворово
4	Велико Търново	Елена, Златарица, Лясковец, Павликени, Полски Тръмбеш, Стражица, Сухиндол
5	Видин	Белоградчик, Бойница, Брегово, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци, Чупрене
6	Враца	Борован, Бяла Слатина, Козлодуй, Криводол, Мездра, Мизия, Оряхово, Роман, Хайредин
7	Габрово	Дряново, Севлиево, Трявна
8	Добрич	Балчик, Генерал Тошево, Добрич – селска, Каварна, Крушари, Тервел, Шабла
9	Кърджали	Ардино, Джебел, Кирково, Крумовград, Момчилград, Черноочене
10	Кюстендил	Бобов дол, Бобошево, Кочериново, Невестино,

		Рила, Сапарева баня, Трекляно
11	Ловеч	Априлци, Летница, Луковит, Тетевен, Троян, Угърчин, Ябланица
12	Монтана	Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Чипровци, Якимово
13	Пазарджик	Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Панагюрище, Пещера, Ракитово, Септември, Стрелча, Сърница
14	Перник	Брезник, Земен, Ковачевци, Радомир, Трън
15	Плевен	Белене, Гулянци, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Искър, Кнежа, Левски, Никопол, Пордим, Червен бряг
16	Пловдив	Брезово, Калояново, Карлово, Кричим, Куклен, Лъки, „Марица“, Перушица, Първомай, Раковски, „Родопи“, Садово, Сопот, Стамболийски, Съединение, Хисаря
17	Разград	Завет, Исперих, Кубрат, Лозница, Самуил, Цар Калоян
18	Русе	Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Сливо поле, Ценово
19	Силистра	Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Ситово, Тутракан
20	Сливен	Котел, Нова Загора, Твърдица
21	Смолян	Баните, Борино, Девин, Доспат, Златоград, Мадан,

		Неделино, Рудозем, Чепеларе
22	София област	Антон, Божурище, Ботевград, Годеч, Горна Малина, Долна баня, Драгоман, Елин Пелин, Етрополе, Златица, Ихтиман, Копривщица, Костенец, Костинброд, Мирково, Пирдоп, Правец, Самоков, Своге, Сливница, Чавдар, Челопеч
23	Стара Загора	Братя Даскалови, Гурково, Гълъбово, Мъглиж, Николаево, Опан, Павел баня, Раднево, Чирпан
24	Търговище	Антоново, Омуртаг, Опака, Попово
25	Хасково	Ивайловград, Любимец, Маджарово, Минерални бани, Свиленград, Симеоновград, Стамболово, Тополовград, Харманли
26	Шумен	Велики Преслав, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Никола Козлево, Нови пазар, Смядово, Хитрино
27	Ямбол	Болярово, Елхово, Стралджа, Тунджа

Приложение № 5 към чл. 22, ал. 1
 Приложение № 6 към чл. 30, ал. 2
 Приложение № 7 към чл. 30, ал. 5
 Приложение № 8 към чл. 32, ал. 1, т. 4
 Приложение № 9 към чл. 32, ал. 12
 Приложение № 10 към чл. 36, ал. 1

[ВИЖ приложенията](#)

Приложение № 11 към чл. 40, т. 2

ДЕКЛАРАЦИЯ³

относно обстоятелства по чл. 106, параграф 1, чл. 107, параграф 1 и чл. 109, параграф 2, буква „а“ от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на

Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета
Долуподписаният (ата)

(име, презиме, фамилия)

с л. к. №, издадена от на,

ЕГН, адрес:

.....,

в качеството си на

(представляващ, управител)

на фирма с ЕИК

(наименование на фирмата)

– кандидат по подмярка 4.1. „Инвестиции в земеделски стопанства“

1. Не съм обявен в несъстоятелност и не съм обект на открито производство по несъстоятелност, ликвидация, дейността ми не е поставена под съдебен надзор, не съм сключил споразумение с кредитори, не съм преустановил стопанска дейност, не съм обект на производство, свързано с такива въпроси, и не се намирам в подобна процедура съгласно националните закони и подзаконовни актове;

2. Не съм лишен от правото да упражнявам професия или дейност с влязъл в сила акт на компетентен орган съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;

3. Не съм признат за виновен за тежки правонарушения при упражняване на професионална дейност, доказани с всякакви средства, които Управляващият орган или РА може да обоснове;

4. Нямам неизпълнени задължения към държавата и/или към общината, свързани с плащане на вноски за социално осигуряване или плащане на данъци съгласно националното законодателство на държавата, в която е седалището ми, и по българското законодателство, освен ако е допуснато разсрочване или отсрочване на задълженията;

5. Понастоящем не ми е наложено административно наказание по чл. 78а от Наказателния кодекс за умишлено предоставяне на документи с невярно съдържание при осигуряване на информацията, изискана от РА;

6. Не съм получил пълен отказ за плащане на финансова помощ поради виновно неизпълнение на задължения по договор, финансиран от бюджета на ЕС;

7. Представяваният от мен кандидат не е в трудов или друг договор за изпълнение на ръководни или контролни функции с лице на трудово и/или служебно правоотношение в Управляващия орган или РА до една година от прекратяване на правоотношението, в представявания от мен кандидат такова лице не е съдружник, не притежава дялове или акции, не е управител или член на орган на управление или контрол;

8. При промяна на декларираните обстоятелства ще уведомя незабавно РА.

Известно ми е, че за неверни данни нося наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс.

..... 20..... г. Декларатор:

3 Декларацията се подписва задължително от кандидата/ползвателя?–?ФЛ, от представляващия и управляващия кандидата/ползвателя ЕТ, търговско дружество или юридическо лице, както и от лицата с правомощия за вземане на решения или контрол по отношение на кандидата/ползвателя на помощта. Когато управляващите кандидата/ползвателя са повече от едно лице, декларацията се попълва от всички лица?–?членове на управителните органи на кандидата/ползвателя, а в случай, че членове са юридически лица – от техния представител в съответния управителен орган, както и от прокуристите и търговските пълномощници, когато има такива.

Приложение № 12 към чл. 44, ал. 1

Документи за авансово плащане

1. Заявка за авансово плащане (по образец).
2. Нотариално заверено изрично пълномощно, в случай че документите не се подават лично от ползвателя на помощта.
3. Банкова гаранция.
4. Свидетелство за съдимост на ползвателя на помощта – физическо лице, от представляващия ползвателя на помощта едноличен търговец, търговско дружество или юридическо лице и членовете на управителния им орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, а в случай, че членове са юридически лица – от техните представители в съответния управителен орган. Свидетелството за съдимост да е издадено не по-късно от 4 месеца преди предоставянето му – оригинал или копие, заверено от ползвателя на помощта. Когато за някое от лицата свидетелството за съдимост подлежи на издаване от чуждестранен орган, същото се представя в легализиран превод – оригинал или копие, заверено от ползвателя на помощта.
5. Удостоверение от Националната агенция по приходите, че ползвателят на помощта няма просрочени задължения, издадено не по-рано от 1 месец преди предоставянето му – оригинал или заверено копие, от ползвателя на помощта.
6. Удостоверение, потвърждаващо, че ползвателят на помощта не е обявен в процедура по несъстоятелност, издадено от съответния съд не по-рано от 1 месец преди предоставянето му – оригинал или заверено копие. Представя се само от ползвател на помощта, при който това обстоятелство не подлежи на вписване в търговския регистър.
7. Удостоверение, потвърждаващо, че ползвателят на помощта не е в процедура по ликвидация, издадено от съответния съд не по-рано от 1 месец преди предоставянето му – оригинал или заверено копие. Представя се само от ползвател на помощта, при който това обстоятелство не подлежи на вписване в търговския регистър.
8. Декларация по чл. 10, ал. 5, т. 1.

Приложение № 13 към чл. 45, ал. 1

Документи за междинно и окончателно плащане

А. Общи документи

1. Заявка за плащане и попълнена таблица за извършените инвестиции по групи разходи към заявката за плащане, включително формата за наблюдение и оценка на проектите (по образец).

2. Удостоверение за вписване в Регистъра на вероизповеданията (за юридическите лица, регистрирани по Закона за вероизповеданията).

3. Нотариално заверено изрично пълномощно в случай, че документите не се подават лично от ползвателя на помощта, съгласно сключения договор за отпускане на финансовата помощ.

4. Копие от регистрационна и анкетна карта (заедно с анкетните формуляри) по реда на наредбата по § 4 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за подпомагане на земеделските производители за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (не се изисква за признати групи/организации на производители).

5. Удостоверение от Националната агенция по приходите, че ползвателят на помощта няма просрочени задължения, издадено не по-рано от 1 месец преди предоставянето му – оригинал или заверено копие, от ползвателя на помощта.

6. Счетоводен баланс за годината, предхождаща годината на подаване на заявката за плащане, съгласно Закона за счетоводството (за едноличните търговци и юридическите лица).

7. Счетоводен баланс към датата на подаване на заявка за плащане съгласно Закона за счетоводството (за едноличните търговци и юридическите лица).

8. Отчет за приходите и разходите за годината, предхождаща годината на подаване на заявката за плащане, съгласно Закона за счетоводството (за едноличните търговци и юридическите лица).

9. Отчет за приходите и разходите към датата на подаване на заявка за плащане съгласно ЗС (за едноличните търговци и юридическите лица).

10. Справка за дълготрайните активи към счетоводния баланс за предходната година съгласно ЗС (за едноличните търговци и юридическите лица).

11. Справка за дълготрайните активи към счетоводния баланс към датата на подаване на заявката за плащане съгласно ЗС (за едноличните търговци и юридическите лица).

12. Копие от специфични регистри съгласно чл. 32, ал. 4 от Закона за счетоводството – копие от книга за приходите и копие от книга за разходите (за физически лица – ЗП).

13. Копие на извлечение от Инвентарна книга или разпечатка от счетоводната система на ползвателя на помощта, доказващо заприходяването на финансиран актив (за едноличните търговци и юридическите лица).

14. Декларация по образец (в случай че ползвателят на помощта няма регистрация по ДДС), че ползвателят на помощта няма да упражни правото си на данъчен кредит за активи и услуги, финансирани по ПРСР 2014 – 2020 г.

15. Договор за услуги/работи/доставки за всеки обект на инвестицията с детайлно описание на техническите характеристики, цена в левове или евро, срок, количество и начин на доставка ведно с подробна количествено-стойностна сметка, която да е на хартиен и електронен носител. В договорите се описва ДДС.

16. Приемно-предавателен протокол между доставчика/изпълнителя и ползвателя на помощта за всеки обект на инвестицията, съдържащ детайлно описание на

техническите характеристики и индивидуализиращи данни, когато е приложимо (напр. серийни номера, номер на рама, номер на двигател, др.).

17. Копие от лиценз, разрешение и/или регистрация за извършване на подпомаганата дейност/инвестиция съгласно българското законодателство (в зависимост от вида подпомагана дейност).

18. Първични счетоводни документи (напр. фактури), доказващи извършените разходи.

19. Платежни нареждания, доказващи плащане на одобрените разходи от страна на ползвателя на помощта, заверени от обслужващата банка.

20. Пълно банково извлечение от деня на извършване на всяко плащане по проекта, доказващо плащане от страна на ползвателя на помощта, заверено от обслужващата банка.

21. Застрахователна полица за всички активи на предмета на инвестицията в полза на Разплащателната агенция, валидна за срок минимум 12 месеца, ведно с опис на имуществото при застраховане на машини, съоръжения, оборудване и прикачен инвентар и покриваща всички посочени в договора за финансово подпомагане рискове за съответния вид инвестиция.

22. Квитанция/платежно нареждане за изцяло платена застрахователна премия за срока на застраховката, придружено от пълно дневно извлечение (в случай че плащането е извършено по банков път).

23. Копие от становище на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), удостоверяващо, че земеделското стопанство отговаря на изискванията в областта на хигиената и хуманното отношение към животните и ветеринарните изисквания (в случай че ползвателят на помощта отглежда животни).

24. Копие от становище на БАБХ, че земеделското стопанство и дейността му отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията, ако ползвателят на помощта отглежда земеделски култури.

25. Декларация по образец, че земеделското стопанство отговаря на всички европейски стандарти, свързани с хигиената и безопасността и контрол на храните (при проект, по който се изисква становище/разрешение от БАБХ).

26. Копие от удостоверение за регистрация на животновъден обект, ако ползвателят на помощта отглежда животни.

27. Декларация за съответствие с всички задължителни стандарти по чл. 50, ал. 3 (по образец).

28. Декларация по образец, че земеделското стопанство на кандидата, получаващ подкрепа по подмярка 6.1 от ПРСР 2014 – 2020 г. до 24 месеца от създаването на земеделското стопанство, е достигнало съответния стандарт, включен в одобрения му бизнесплан.

29. Декларация от всеки доставчик, че активите, обект на инвестиция, не са втора употреба, съдържаща детайлно описание на техническите характеристики и индивидуализиращи данни, когато е приложимо (напр. серийни номера, номер на рама, номер на двигател, др.).

30. Декларация от ползвателя на помощта за наличие или липса на двойно финансиране за същата инвестиция по други национални и/или европейски програми (по образец).

31. Копие от документ, удостоверяващ, че земеделското стопанство отговаря на изискванията за хигиена на фуражите и тяхната безопасност, издаден от БАБХ, в случай на производство на фуражи.

32. Договор за финансов лизинг с приложен към него погасителен план за изплащане на лизинговите вноски (в случаите на закупуване на активи чрез финансов лизинг).

33. Декларация по чл. 4а, ал. 1 ЗМСП.

34. Свидетелство за съдимост на ползвателя на помощта – физическо лице, от представляващия ползвателя на помощта едноличен търговец, търговско дружество или юридическо лице и членовете на управителния им орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, а в случай, че членове са юридически лица – от техните представители в съответния управителен орган. Свидетелството за съдимост да е издадено не по-късно от 3 месеца преди предоставянето му – оригинал или копие, заверено от ползвателя на помощта. Когато за някое от лицата свидетелството за съдимост подлежи на издаване от чуждестранен орган, същото се представя в легализиран превод – оригинал или копие, заверено от ползвателя на помощта.

35. Удостоверение, потвърждаващо, че ползвателят на помощта не е обявен в процедура по несъстоятелност, издадено от съответния съд не по-рано от 1 месец преди предоставянето му – оригинал или заверено копие. Представя се само от ползвател на помощта, при който това обстоятелство не подлежи на вписване в търговския регистър.

36. Удостоверение, потвърждаващо, че ползвателят на помощта не е в процедура по ликвидация, издадено от съответния съд не по-рано от 1 месец преди предоставянето му – оригинал или заверено копие. Представя се само от ползвател на помощта, при който това обстоятелство не подлежи на вписване в търговския регистър.

37. Декларация по чл. 10, ал. 5, т. 1.

Б. Специфични документи по видове разходи:

1. Строителство или обновяване на сгради и друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство на ниво стопанство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда:

а) Разрешително за ползване на строеж и акт образец 16 (съгласно Наредба № 3 от 2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителството (ДВ, бр. 72 от 2003 г.) (Наредба № 3 от 2003 г.) – при кандидатстване за окончателно плащане (в зависимост от характера на инвестицията).

б) Удостоверение за въвеждане в експлоатация и акт образец 15 (съгласно Наредба № 3 от 2003 г.) – при кандидатстване за окончателно плащане.

в) Приемателно-предавателен протокол на хартиен и електронен носител между строителя и ползвателя на помощта за всички извършени строително-монтажни работи.

2. Закупуване/придобиване на сгради и друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство на ниво стопанство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда:

а) Документ, удостоверяващ правото на собственост на ползвателя на помощта, представен в предвидената от българското законодателство форма.

б) Копие от удостоверение за данъчна оценка на сградите и/или друга недвижима собственост към датата на закупуването им.

3. Закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, а именно Протокол за проведена 72-часова проба при експлоатационни условия, в случаите, когато се изисква съгласно действащата нормативна уредба.

4. Създаване и/или презасаждане на трайни насаждения:

а) сертификат за качество на посадъчния материал;

б) документ за посадъчния материал, издаден от БАБХ или от друго лице, отговарящо на изискванията на Наредба № 8 от 2015 г. за фитосанитарния контрол (ДВ, бр. 19 от 2015 г.).

5. Закупуване на земя, необходима за изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими активи, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения:

а) Документ, удостоверяващ правото на собственост на ползвателя на помощта, представен в предвидената от българското законодателство форма.

б) Актуална скица на земята, издадена не повече от 6 месеца преди датата на подаване на заявката за плащане.

в) Копие от удостоверение за данъчна оценка на земята към датата на закупуване.

6. Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти, права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки:

а) Копие на патент, издаден от Патентното ведомство, който е предмет на закупуване от ползвателя на помощта.

б) Лицензионен договор, вписан в Патентното ведомство, или друг документ, удостоверяващ правото на ползване на патент от ползвателя на помощта, за срок не по-малък от 9 години от датата на сключване на договора за предоставяне на финансовата помощ, с описани финансови условия.

в) Договор за отстъпване на ноу-хау.

г) Документ, доказващ регистрацията на търговската марка.

7. Закупуване на специализирани земеделски транспортни средства, а именно свидетелство за регистрация на моторно превозно средство.

8. Инвестиции за достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация, а именно – копие от документ (сертификат), удостоверяващ постигането на съответствие с международно признати стандарти.

В. Специфични документи за доказване на съответствие с критерии за допустимост, критерии за подбор и други ангажименти и задължения на ползвателя на помощта, в това число съответствие с изискванията, даващи право на по-висок размер на финансовата помощ по реда на чл. 13:

1. Копие от договор за контрол по смисъла на чл. 18, ал. 3 от Закона за прилагане на общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз (ЗПООПЗПЕС) с контролиращо лице, получило разрешение от министъра на земеделието и храните за осъществяване на контрол за спазване правилата на биологичното производство по реда на чл. 19 и 20 ЗПООПЗПЕС, заедно с копие от сертификационно писмо от контролиращото лице, удостоверяващо последната проведена по дата инспекция, или копие от сертификат от контролиращо лице, удостоверяващ, че кандидатът е производител на продукт/и, сертифициран/и като биологичен/и (в случай че кандидатът развива биологично производство и е получил приоритет по този критерий при кандидатстване или съответствието с критерия формира минималния брой точки по чл. 31 на тази наредба).

2. Справка от НОИ за средносписъчния брой на наетите в стопанството лица към датата на подаване на заявка за междинно/окончателно плащане, когато проектът на ползвателя е бил одобрен за подпомагане поради съответствие с критерия, посочен в чл. 30, ал. 1, т. 11, или съответствието с критерия формира минималния брой точки по чл. 31 на тази наредба или друг подходящ документ според решението на Комитета по наблюдение.

3. Документ за собственост или ползване на земя или заповеди по чл. 37в, ал. 4, 10 и 12 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи по отношение на земята, участваща при изчисляване на минималния стандартен обем на стопанството и/или анкетни формуляри от анкетна карта на земеделския стопанин и декларация по образец за видовете култури, засадени от кандидата през текущата стопанска година (за доказване на минималния стандартен производствен обем на стопанството).

4. Документ за завършен 150-часов курс на обучение или копие от диплома за завършено средно специално или висше образование в областта на селското стопанство (за млади земеделски стопани, одобрени да получат по-висок размер на финансова помощ по реда на тази наредба) или друг подходящ документ според решението на Комитета по наблюдение.

5. Документ за собственост или ползване на земя или заповеди по чл. 37в, ал. 4, 10 и 12 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (за доказване на изискването най-малко 50 на сто от обработваната от ползвателя земя попада в необлагодетелстван район).

6. Документ за собственост или ползване на земя или заповеди по чл. 37в, ал. 4, 10 и 12 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (за доказване на изискването за поддържане на определен размер земя, съответстващ на подпомаганата по мярката техника или оборудване).

Приложение № 14 към § 1, т. 44 от допълнителната разпоредба

Таблица за изчисляване на икономическия размер на земеделските стопанства

Данни за стопанството

ИКОНОМИЧЕСКИ РАЗМЕР НА СТОПАНСТВОТО В СТАНДАРТЕН ПРОИЗВОДСТВЕН ОБЕМ/СТАНДАРТНА ПРОДУКЦИЯ (СПО) В ЛЕВА					0,00
ИКОНОМИЧЕСКИ РАЗМЕР НА СТОПАНСТВОТО В ЕВРО					0,00
Код по Наредба № 3	Видове култури и категории животни	М · ед ·	Данни на стопанството (основни култури)	Показател за СПО (лв./дка ; лв./глава)	Индивидуални СПО (лв.)
1	2	3	4	5	6 = (4*5)
3001	Обикновена (мека) пшеница и лимец	дка		114,00	0
3002	Твърда пшеница	дка		112	0
3003	Ечемик	дка		101	0
3004	Ръж	дка		55	0
3005	Тритикале	дка		88	0
3006	Овес	дка		54	0
3007	Царевица за зърно	дка		145	0
3008	Сорго	дка		72	0
3009	Просо	дка		43	0
3010	Ориз	дка		269	0
3109	Други зърнени култури –	дка		51	0
	Други зърнени култури –	дка		51	0

	Други зърнени култури –	дк а		51	0
	Други зърнени култури –	дк а		51	0
	Други зърнени култури –	дк а		51	0
3011	Тютюн	дк а		668	0
3012	Хмел	дк а		1 019	0
3013	Захарно цвекло	дк а		22	0
3015	Памук	дк а		79	0
3016	Лен	дк а		68	0
3017	Коноп	дк а		68	0
3018	Слънчоглед	дк а		110	0
3019	Рапица	дк а		157	0
3020	Соя	дк а		97	0
3021	Фъстъци	дк а		139	0
3119	Други зърнени култури –	дк а		139	0
	Други зърнени култури –	дк а		139	0
	Други зърнени култури –	дк а		139	0
	Други зърнени култури –	дк		139	0

	а			
	Други зърнени култури –	дк а		139	0
	Други зърнени култури –	дк а		139	0
3023	Маслодайна роза	дк а		462	0
3024	Кориандър	дк а		68	0
3025	Анасон	дк а		68	0
3026	Резене	дк а		68	0
3027	Лавандула	дк а		164	0
3028	Салвия	дк а		68	0
3029	Мента	дк а		68	0
3030	Валериана	дк а		68	0
3129	Други етерично-маслени и лекарствени култури –	дк а		68	0
	Други етерично-маслени и лекарствени култури –	дк а		68	0
	Други етерично-маслени и лекарствени култури –	дк а		68	0
	Други етерично-маслени и лекарствени култури –	дк а		68	0

				
	Други етерично-маслени и лекарствени култури –	дк а			
			68	0
3032	Фасул	дк а		219	0
3033	Грах	дк а		99	0
3035	Леща	дк а		94	0
3036	Нахут	дк а		103	0
3139	Други протеинодајни култури –	дк а		96	0
	Други протеинодајни култури –	дк а		96	0
	Други протеинодајни култури –	дк а		96	0
3037	<i>Царевица за силаж</i>	дк а		108	///
3096	<i>Фий</i>	дк а		187	///
3040	<i>Люцерна</i>	дк а		88	///
3041	<i>Естествени ливади</i>	дк а		35	///
3159+3149	<i>Други фуражни култури –</i>	дк а		94	///
	<i>Други фуражни култури –</i>	дк а		94	///
	<i>Други фуражни култури –</i>	дк а		94	///
	<i>Други фуражни култури –</i>	дк а		94	///

				
	Други овощни видове –	дк а		944	0
	Други овощни видове –	дк а		944	0
	Други овощни видове –	дк а		944	0
3082+3083+3077	Ягодоплодни овощни видове (ягода, малина, арония)	дк а		971	0
3189	Други ягодоплодни –	дк а		971	0
	Други ягодоплодни –	дк а		971	0
	Други ягодоплодни –	дк а		971	0
	Други ягодоплодни –	дк а		971	0
	Други ягодоплодни –	дк а		971	0
	Други ягодоплодни –	дк а		971	0
3089	Лозя – десертни	дк а		273	0
3090	Лозя – винени	дк а		220	0
3091	Цветя – за рязан цвят	дк а		8 003	0
3092	Цветя – луковични растения	дк а		8 003	0
3093	Цветя – саксийни	дк		8 003	0

		а			
3200	Цветя – оранжерийни	дка		12 031	0
3199	Производство на семена/посадъчен материал	дка		310	0
3201	Разсадници за трайни насаждения	дка		2 483	0
3095	Други (угари/други)	дка		0	0
30941	Култивирани гъби – култивирани печурки	м ²		51	0
30942	Култивирани гъби – кладница	м ²		23	0
4100	Говеда и биволи – общо	бр		0	///
4101	Телета и малчета до 1 г.	бр		473	0
4102	Телета и малчета над 1 г. и под 2 г. за угодване	бр		203	0
4103+4006	Телета и малчета над 1 г. за разплод и бременни юници и бременни малакини	бр		648	0
4104 + 4005	Млечни крави и биволици	бр		2 076	0
4105	Крави от месодайни породи	бр		386	0
4007	Овце – общо	бр		#####	
4008 и 4106	Овце – млечни и овце – месодайни	бр		143	0
4112	Други овце (разликата между общия брой на овците по код 4007 и броя на месодайните и млечните овце по кодове 4008 и 4106)	бр	0	6	0
4010	Кози – общо	бр		///	///
4011	Кози – майки	бр		182	0

4107	Други кози	бр .	106	0
4013	Свине – общо	бр .	///	///
4014	Свине – майки	бр .	1 708	0
4108	Прасенца под 45 дни	бр .	535	0
4109	Други свине	бр .	389	0
4016	Птици – общо	бр .	///	///
4017	Кокошки – носачки	бр .	29	0
4110	Бройлери	бр .	20	0
4019	Пуйки	бр .	140	0
4020	Гъски	бр .	80	0
4021	Патици	бр .	80	0
4023	Щрауси	бр .	857	0
4022+4111	Пъдпъдъци и други птици	бр .	35	0
4024	Зайци – общо	бр .	0	0
4031	Зайкини – майки	бр .	293	0
4025	Коне и други еднокопитни	бр .	490	0
4027	Пчелни семейства	бр .	125	0
4029	Буби – кутийки бубено семе	бр .	265	0
4309	Калифорнийски червеи	м ²	41	0
4030	Охлюви	м ²	12	0

ПРОВЕРКА НА ФУРАЖНИЯ БАЛАНС	СПО – фуражни култури	СПО – преживни животни, коне и други еднокопитни животни	Фуражен излишък
	(1)	(2)	(3)=(1)- (2)
	0	0	0

Фуражни култури – царевица за силаж, фий, фуражни зеленчуци, люцерна, естествени ливади, други фуражни култури.

Преживни животни – Телета и малачета до 1 г.; Говеда и биволи над 1 г. за угодяване; Говеда и биволи над 1 г. за разплод и бременни юници; Млечни крави и биволици; Крави от месодайни породи; Овце – млечни и овце– месодайни; Други овце; Кози – майки; други кози.

В повечето случаи стопанствата са във **фуражен баланс**, т.е. има съответствие между отглежданите от тях преживни животни, коне и други еднокопитни животни (**4025**) и фуражните култури и СПО на фуражните култури не надвишава тази на тези животни. В този случай **СПО на фуражите не се включва в общия икономически размер на стопанството.**

Фуражен излишък има тогава, когато СПО на фуражните култури надвишава този на преживните животни, конете и другите еднокопитни животни. В този случай **разликата между сумата от СПО на фуражните култури и на преживните животни, конете и другите еднокопитни животни се включва в общия икономически размер на стопанството, а не цялата сума от СПО на фуражните култури.**